

Déli Hírlap

megjelenik mindnap a vasárnapokat és ünnepeket követő napok kivételével
Dr. VUCHETICH ENDRE
vezetésével

A Romániai Magyar Népkegyesség lapja

A Timis-Torontal-i törvényszék bejegyzési száma 88
(Dos. No. 934/1938)
Dr. VARNAY ELEMÉR
felelős szerkesztő

A bostoni tealázadástól a dollár-imperializmusig

1773. esztendő egyik ködös decembéri reggelén angol hajó kötött ki Bostonban. A hajón tearakomány volt, mely angol kereskedők tulajdonát képezte, akik ezt jóraon értékesíteni akarták az akkor még valóban Ujvilágban. A jó bostoniak azonban angos lármával, az angolokat nem nagyon dicsérő elzők kíséretében megrohanták a hajót, annak szehezlyzetét ártalmatlanná tették és a teát a tengerbe zórták.

Ez volt a kezdete annak a háboruskodásnak Anglia és Északamerika között, mely csakhamar az merikai angol gyarmatok szabadságharcává széledegett és eredményeiben megvetette alapját a mai Északamerikai Egyesült Államoknak.

Hosszu volt az út, mely az angol gyarmatokról a független Északamerikáig vezetett, de még hosszabb az út, melyet meg kellett járni a történelem széles országútján, míg az egykori anyaország egykori gyarmataitól segítséget kénytelen kérni, hogy fennaradását mentse.

Amerika felfedezése után egy angol szolgálatban álló velencei kalandor járta végig Északamerika partjait, de minden különösebb eredmény nélkül. Utána sokan mások — angolok is — szerették volna átlátni az Ujvilág által nyújtott korlátlan lehetőségeket, de ez először csak a tizenhatodik század vége felé sikerült, amikor Erzsébet angol királynő egyik hódolója, Raleigh, Virginia néven gyarmatot alapított.

A becsülöttek nem jó szemmel nézték az idegenek betolakodását — amint a későbbi események igazolták, erre minden okuk megvolt — és védekeztek is, de végül alul maradtak a harcban. Angliában kalmárok társaságokat alapítottak azzal a kimondott céllal, hogy Északamerikában gyarmatokat szerezzenek és azokat kihasználják. Egyik területet a másik után szereztek meg, a Stuartok alatt kitört vallási villongások pedig elősegítették a gyarmatok benépesítését.

A tizenhetedik század végén már tizenhárom gyarmat létezett Északamerikában, amelyek mind elismerték Anglia fennhatóságát, de belső ügyekben több-kévesebb függetlenséget őriztek meg. Anglia ezt nem nagyon bánta addig, míg gazdaságilag a gyarmatok erősítették Angliát. Bussines is bussines, már akkor is alapja volt az angol gondolkodásnak és nem nagyon bánták, hogy a gyarmatokon mit beszélnek és hogyan rendezkednek be, ha csak a haszon minél bőségesebben csordogált. És az arany bizony bőven ömlött Anglia felé. A gyarmati kikötőkbe csak angol hajók futhattak be, iparikküket a gyarmatok csak Angliától vásárolhattak, eserekerkedelem folyt, amelyre nem az angolok fizettek reá.

A gyarmatosok így is bőségben éltek és nem törődtek azzal, hogy kizsákmányolják őket. Valamikor ők is Angliából kerültek Amerikába és a testvéri érzés bennük erősebbé vált a távollét folytán, mint otthon maradt véreikben. Így azután természetes volt, hogy amikor az angolok Amerikában összeültek a franciákkal — nem az első és nem is az utolsó háboru angolok és franciák között — a gyarmatosok szívvel-lélekkel az angolokat támogatták. Hogy Kanada angol lett, ezt London a gyarmatosoknak köszönhetette.

Az angol mindig hálás náció volt. Akkor is, most is. A gyarmatok áldozatosságát az angol király és kormánya azzal hálálta meg, hogy súlyos adóterheket rótt rájuk, másrésztől viszont politikai szabadságjogaikat kezdte megnyirbálni. Minden ügyüket a londoni parlamentben intézték, amelyben nekik egyetlen képviselőjük sem volt, egyik szerzett jogukat a másik után vonták meg, egyik adót a másik után vetették ki, olyan árukat tukmáltak rájuk, melyekre nem volt szükségük, az elkészeredés napról-napra nőtt és végre is a felizgatott bostoniak ugy adtak kifejezést elégedetlenségüknek, hogy ama bizonyos téli reggelen megrohanták az angol hajót és a teát a tengerbe dobálták. Anglia — most már

nam emberi jogokról volt szó, hanem angol pénzen vásárolt teáról — hadsereget küldött Bostonba, a gyarmat alkotmányát felfüggesztették és azt hitték, hogy ezzel minden rendbe jön.

Nem így történt. Az angolok elsősorban kalmárok voltak, a gyarmatosok elsősorban emberek. A két különböző gondolatvilág összeütközése szükségszerűen arra vezetett, ami rövidesen ki is robbant: a gyarmatok szabadságharcára. A másik tizekét gyarmat azonosította magát a bostoniakkal, kongresszusra gyűltek össze és figyelmeztették Angliát, ne feszítse túl a hurt, mert baj lesz. Anglia a figyelmeztetésre azzal válaszolt, hogy újabb sereget küldött, megkezdődött a szabadságharc, amelyben — a franciák ezuttal is az angliellenes frontot támogatták — végül is a gyarmatok győztek és végleg elszakadtak Angliától.

Utána megalapították az Uniót, az Egyesült Államok mind nagyobb tekintélyre tettek szert, gazdasági erőben és politikai hatalomban gyarapodtak és az Angliától való függésük történelmi emlék lett. Ez a történelmi emlék azonban mintha újraéledésében visszajára fordulna. Anglia függősége nyilvánvalóvá válik az Északamerikai Egyesült Államokban tömörült egykori angol gyarmatokról. Anglia ma kamatoszul fizeti vissza azt, amit a gyarmatokról valaha szerzett. A törlesztés nem pénzzel, vagy nemcsak pénzzel, hanem hol egy kis presztizsbeadással, hol egy kis megalázódással, hol pedig kimondott területi veszteségekkel történik. Mert mi mást jelentene, amikor Anglia kénytelen bizonyos szigeteket átengedni Amerikának bizonyos nem egészen új torpedorombolókért? Vagy mi mást jelentene, amikor kénytelen az amerikai terjeszkedést olyan területeken némán, vagy szíjlelt lelkesedéssel tűrni, melyek a valóságban inkább tartoznának az angol élettérhez? A hatalmas Anglia, a büszke Albion az egykori gyarmatokról kunyorál segítségért. Valósággal könnyező kíséri az angol S. O. S. jeleket, melyeket minden hangnemben Amerika felé küld ki. És Amerika hagyja Angliát könyörögni. Talán így vesz elégtételt az egykori gyarmatosok megaláztatásáért és kiuzsorázásáért.

Amerika egyszer már megmentette Angliát. Nem is olyan régen. Alig huszonöt esztendeje ennek. Akkor drágán fizette Amerika ezt az életmentést. Amerika nem felejtett és a tanulságokat, melyeket negyed század előtt levont, most alkalmazza. A világoralom a tengereken már kicsuszott Anglia kezéből. És kicsuszott sok más is. És Amerika kezébe csuszott át. Előreveti árnyékát a dollár-imperializmus. Kanadában máris egyforma gazdasági jogokat követel Angliával, az Azori szigeteket, a Fülöp szigeteket, Ázsia keleti partjait, Ujzelandot és Ausztráliát is Északamerikai élettérnek nyilvánítja. És fog még sok mást is követelni, ha a háboru sokáig tart. Mert Amerika tanult. És Amerika nem hoz ingyen áldozatot. Minden pontosan kiszámított. És nem ragaszkodik hozzá, hogy majd valamikor, ha vége lesz a háborunak és az amerikai segítséggel Anglia győzött — hogyan is volna képes angolszász agyvelő ezt másként elképzelni? — Németország fizesse meg az Angliának adott segítségét. Amerika már most kárpótolja magát. Ez a kárpótlás pedig nem Németország rovására megy. Ezt Anglia is érzi és tudja, de nem igen tehet mást.

Amerikának ma nem kell az angol tea. Ma amerikai tea megy Angliába. Bostonban másfél század előtt a tengerbe dobálták az angol teát az elkészerített bostoniak. Anglia ma könyörög amerikai teáért, ha tankokban vagy páncofkocsikban vagy ágyúcsövekben, vagy repülőgépeken, esetleg bombákban szállítják. És Amerika igér és szállít is. Készpénzért, szigetekért, támaszpontokért, egy-egy darabjéért az angol világoralomnak. Amint 1773-ban a bostoni tealázadás kezdete volt az amerikai angol gyarmatok szabadságharcának, ugy kezdete ez a most folyó világháboru az angol világoralom alkonyának, melynek — minden jel erre mutat — egyszersmindenkorra befellegzett.

Uj nagy csata van kialakulóban a keleti arcvonalon

A tegnap délben kiadott német hivatalos harctéri jelentés a következőket közli:

Ukrajnában német gyorsalakulatok mélyen behatoltak az ellenség visszaözlő csapatai közé. Mintegy kétszázötven kilométernyire Kiewtől délre új nagy csata van kialakulóban.

A Szmolenszktől keletre körülzárt szovjet hadosztályok körül a gyűrű mind szorosabb lesz.

Harci repülőgépek az elmúlt éjjel Moszkvában igen jó hatással hadiüzemeket és katonai célpontokat bombáztak, valamint fontos vasúti csomópontokat a Volga felső folyása mentén és Ukrajna déli részében.

A Nagybritannia elleni harcban a légi erő a legutóbbi éjszaka Skócia keleti partján két kereskedelmi hajót süllyesztett el összesen tizenhatezer tonna ürtartalommal. Az elsüllyesztett hajók közül az egyik tartályhajó volt. Ezenkívül súlyosan megsérült egy szállítóhajó és egy előőrshajó. További hatáson kiegészítő Skócia keleti partvidékén levő kikötői berendezések, továbbá Anglia délhagyati része, valamint egy repülőter ellen irányultak.

Felfegyverzett felderítő repülőgépek a Faröer szigetektől keletre súlyosan megsértettek egy nagyobb kereskedelmi hajót és telitalálatokat értek el a Holy Island környékén létesített baraktáborban. Egy előőrshajó lelőtt egy brit vadászrepülőgépet.

Az ellenség sem éjjel, sem nappal nem repült német terület fölé.

Petrograd, Minszk és Moszkva lakossága Szibériába menekül

Tokióból jelenti a Stefani iroda: A moszkvai nagykövetség egyik tisztviselője, aki most Tokióba érkezett, kijelentette, hogy Szibériában valóságos népvándorlás van s ennek következtében nagy a fejtelenség. Szibériába özönlik az a sok ember, akit a szovjet kormány Petrograd, Minszk és Moszkva elha-

gyására kényszerített. A szibériai nagyvasuton teljes zürzavar uralkodik, a forgalom megnövekedése miatt a vonatok nem igazodnak a menetrendhez. A japán diplomata megemlítette még azt is, hogy az ő Moszkvából való elutazásakor a szovjet-kormány már a főváros elhagyására készülődött. (Rador.)

NÉMET MŰSZAKI CSAPATOK HŐSIESSÉGE

Berlinből jelenti a Rador: Felhatalmazott forrásból közlik, hogy az utóbbi hetekben az esztországi hadműveletek során a német műszaki csapatok kiváló teljesítményt nyújtva, a Szovjet által megrongált vasúti vonalakat helyreállították.

Ezt a munkát gyakran az ellenség tüzérének és gyalogságának tüzeiben végezték el.

A finnek eredményes harca a vörösök ellen

Helsinki-ből jelenti a Rador: Hivatalosan közlik, hogy a finn tüzéréség elstüllyesztett három ellenséges csapatszálító hajót a Hangö szigetcsoporthal. A Ladoga-tavon két ellenséges ágyúszád gépfegyverrel lőtte a Sorta Vala kikötő előtti szigetet.

A finn tüzéréség ezeket a hajókat is elstüllyesztette.

Két szovjet repülőgép megtámadott egy finn

A sorozatos vereség után**Sztalinnak nem kellene az amerikai katonai megfigyelők**

Madridból jelenti a Stefani iroda: A „Madrid” című spanyol lap beszámol arról, hogy Sztalin nem hajlandó belemenni abba, hogy az Egyesült Államok katonai megfigyelőket küldjenek a keleti frontra. A spanyol lap megállapítja, hogy

ez is a szovjet hadak sorozatos vereségeit bizonyítja.

— Sztalin végeredményben nem tesz egyebet, mint Churchill brit kormányelnök módszereit alkalmazza, — írja a Madrid, — tudvalévő

A Peipusz-tótól nyugatra egy német műszaki különítmény egy szétrombolt szovjet oszlop maradványából páncélosvonatot szerelt fel, mely melyen benyomult a szovjet-vonalakba. Véres közelharc során ez a német műszaki különítmény megsemmisített egy hidfőt őrző bolsevista egységet és megakadályozta a hid felrobbantását.

balászhajót, de nem találták el. Az északi frontszakaszon a finn repülőgépek szovjet szállítóhajókat és vonatokat bombáztak. A murmanszki vasútvonalon a forgalom újból megszakadt.

Egy létezer tonnás szovjetgőzöst a finn repülőgépek megsemmisítettek.

Keletkaréliában pedig egy bolsevista zászlóaljat megtizedeltek.

bajuszt végegsimogatja, tarka kendőjével letörti verejtékes homlokát, tájékipipájából színpant egyet.

— Nehéz a mi munkánk — kezdi mondókáját az 50 év körüli férfi, de a dolgos ember sohasem panaszkodhatott, mindenkor megkereste a maga kenyerét. Pár hétig erős a munka, de meglesz a télre való... Jól fizetett a buza, nem számítottunk ennyire. A szalma igen erős, tápdus úgy, hogy kellően keverve, még takarmánynak is felhasználható, nemcsak alomnak.

Nyikorgó szekerek közelednek a cséplőgépekhez és izmos karu emberek zsákokat raknak fel reá. Egy-egy zsákban körülbelül egy mázsa buza van,

akad sok olyan kisgazda is, aki 60—80 mázsát visz haza. Egy egész kis vagyon a mai világban...

Hiszen rég nem volt ilyen jó ára a buzának, a falusi ember meglegedett lehet. Magtára, padlása, pincéje megtelik élelmiszerral. Idén nem hiába foglaltuk imánkba a mondatot, amelyre maga a Messiás tanította az embert: „Minden napi kenyerünket add meg nekünk ma...”

(—ozay.)

A német tengeralattjárók nem pihennek

Az elmúlt héten az egyik német hadjelentés ragyogó tengeralattjáró-sikerről számolt be. Német buvárnaszádok megtámadták egy hadihajókat által kísért angol hajókaravánt s az eredményes akció során 19 ellenséges hajót elstüllyesztettek. Ezek ürtartalma összesen 116.500 tonna volt. Az újabb német tengeri siker alkalmából Berlinben érdekes megjegyzéseket fűttek az angolok elleni tengeri hadjáratához. Berlinben nem titkolják, hogy júliusban némi szűnést állt be az óceáni tengeralattjáró tevékenységben, holott ez év januárjától júniusig havonta átlag 750 ezer tonna ellenséges hajóúrt semmisítették meg a birodalmi légierő és haditengerészet együttműködésével a német buvárnaszádok.

Önként adódik a kérdés: mi az oka ennek a viszonylagos szünetnek?

Figyelemreméltó a Deutsche Allgemeine Zeitung fejtegetése, melyben a multhavi tengeralattjáró-harc átmeneti jellegű szünetét indokolja. Az elmúlt év áprilisában a norvégiai hadjárat idején a német tengeralattjárók egy részét elvonták az Atlanti-óceánról és különleges feladatok egész sorával bízták meg azokat. Ezután is hasonló jelenséggel állunk szemben, — írja a német lap. A német főhadiszállás jelentéséből megállapítható, hogy a német tengeralattjárók több egysége a bolsevista hajóhad ellen harcol most, mely alkalommal, mint legutóbb jelentették, három szovjet tengeralattjárót elpusztítottak.

Közrejátszanak az éghajlati, illetve időszaki viszonyok is. A nyár kellős közepén, a mikor a legrövidebbek az éjjelek s a nap legnagyobbrészt kintűnő látási viszonyok adódnak a tengeren, a tengeralattjárók tevékenysége jóval több nehézségbe ütközik.

Az említett két oknál azonban lényegesen fontosabb a harmadik: az Atlanti-óceános megcsappant a brit forgalom. Nagybritánia hajótveresége oly hatalmas arányokat öltött, hogy tengeri kereskedelmét kénytelen kólátolni. Ha arra gondolunk, hogy Anglia a háboru kitörése óta 12 millió tonna hajóúrt vesztett nem is szólva arról, hogy a közlekedési brit haderő utánpótlása céljából jelentős egységeket kellett kivonnia a brit tengerészeti minisztériumnak az Atlanti-óceánról s ezeket a Földközi tengerre küldötte. A közlekedési brit haderő ellátására fordított gondokkal arányosan a szigetországnak korlátoznia kellett saját tengeri forgalmát. A nyílt tengeren megsemmisült hajókon kívül súlyos veszteség éri nap-nap után az angol flottát a szigetország kikötőiben is, ahol a német légierő bombatámadásai következtében számos oly tengeri egység rongálódott meg, vagy pusztult el, mely nagynehezben befuthatott a szigetország tengeri támaszpontjaira.

Egybevetve tehát az okok láncolatát, a viszonylagos szélsőnd főoka: a megcsappant brit hajóüremenyiség, aminek következtében ezidőszent a német tengeralattjárók más feladatok végrehajtásában is eredményesen segídezhetnek. A napokban elért új német tengeralattjáró győzelem kellőképp érzékelteti, hogy szükség esetén a buvárnaszádok azonnal és sikeresen akcióba lépnek: a német tengeralattjárók nem pihennek.

Zugó-bugó cséplőgépek között

Befejezéshez közeledik a cséplés — Régen nem volt ilyen jó gabonatermés, mint idén — Egyes helyeken holdanként 19 mázsa buza termett

Szüretkor a nótás szedők lármájától hangos szőlőhegyről, nagyvásárokra a zsiabongó piactérről, korszolyaszegzonban a zsfultó jégpályáról, a kánikula beköszöntekora a strandról és a megnövekedett fagyalfogvasztásról, aratáskor és csépléskor pedig a gabona betakarításáról ír riportot az újságíró. Most az utóbbi időszakról. Ezzel a céllal állítottam be az elmúlt este hajnali esengetésre vörösre festett ébresztőórám... Pirkadatkor legédesebb álmomból zavart fel a huncut öreg vekker...

Hiábavaló kísérlet volna szavakba foglalni azt a kellemes érzést, amely a hajnalban józanul barangoló városi embert elfogja. A városi ember csak akkor ismeri az utcát, amikor élet van benne és a reggeltől késő éjszakáig lármás és forgalmas utcák, a téglából épült emberkaszárnyák, a parkok, terek és síkúterek, sőt még a homályos kapualjak is megszépülnek a felkelő nap első sugaraiban és abban a felséges csendben, ami elborítja a még szunyadvó világot. Az ember ilyenkor érti meg, hogy

van szépség a magányban és hogy a világ lármája elől elvonuló emberek nagyon is bölcssek.

A városi embernek ez a kellemes hangulata még csak fokozódik akkor, ha kinn a szabadban üdvözölheti a hajnalt.

A Maros-mentén feifelé rohanó vonat ablakaiban álmos szemű emberek gyönyörködnek a természetben, az egymás mellé sorakozó kukoricatáblákban és a sárga buzaöldelkekben. Mint hatalmas hermelinpalást borítja a földet a buza-keresztekkel mintázott határ és a végtelen nyugugalomba és csendbe csak itt-ott bug bele egy-egy koránkelő cséplőgép. Az ember érzi, hogy a nagy mozdulatlanlás csak látszólagos és hogy a földben és felette, megszabott utján halad előre a megnevezett élet.

Erre gondoltam akkor is, amikor később, a vonatról leszállva élveztem és csodáltam közvetlen közlekedést a természetet...

Alig halkult el a kaszák pengése, a levágott kalangyák alig élveztek az érlelő nap áldó sugarait, a határban máris cséplőgépek jelentek meg. Minden községben egy-kettő, megnyugtató bugásuk reggeltől késő estig hallatszik nemcsak

itt, a szépfekvésű Maros-völgyében, hanem nyugatra és keletre, északra és délre mindenütt, ahol emberek laknak. Alig néhány száz méternyire zug-bug egymástól a két cséplőgép a tisztavízű kis patak partján, amelyben vidám fiatalok hűsülnek és védekeznek a forró napsütés ellen. Az egyik gépet ócska lokomobil, a másikat, amely modernebb, fűrges kis Diesel-motor hajtja. Az utóbbi mellett nagyobb a sürgésforgás, közelében napbarnított napszámósok dolgoznak. A gép dobja egymásután nyeli el a csomókat, zizegésével belemuzsikál az emberi szívekbe, mintha azt mondaná, hogy

életet adok a dolgozó embermillióknak.

A gépész olajos ruhában figyel a masinát, a dob tetején pedig izzadó napszámós dobja bele az etetőbe a kévecsomókat. Pereg a mag, zizegve hull a rostába és a csatornákon keresztül a zsákokba ömlik. Boldogan látja ez ember, hogy idén bőven meglesz a mindennapi kenyérünk, amelyet mindennap imánkba foglalunk és amelynek kérésére maga a Messiás tanított meg minket.

A gazda figyelve áll a buzát ontó csatorna mellett, vajjon milyen a termés? Mindenütt erre a kérdésre várnak feleletet.

Az ideai termés általában mindenütt várakozáson felüli,

régen nem volt ennyi buza és a minőség is igen jó. A Maros-mente egyes részein katasztrális holdanként 15—17 métermáza buza termett, de a Hegyaljától a határig eső részen

a hozam nem egyszer eléri a 19 mázsát is.

Amint a gazdák mondják, idén a buza nem „szorult meg”, a lehető legkedvezőbb feltételek mellett érett meg. A sikértartalmat ritka helyen mérik, de minden biztonnal az is kielégítő. A gazda elmondja, hogy a cséplőgéptulajdonosnak a cséplésért a termés tíz százalékát adja és külön

egy-egy fél százalékot a szegényeknek, illetve a besszarabai szegényalapra.

Jó a termés, de a napszám is jóval magasabb, mint előző években volt. A Maros-mentén 150 leit és ellátást kap egy napszámós, kint a síkon még magasabb a bér, a határszéli részekben 200 leit és ellátást, vagy 250 leit kapnak az arató és cséplő munkások.

Szóba állok a gép tulajdonosával is. Hosszu

„Hamis hírek áradata”

A ragyogó német hadisikerekkel szemben minden propaganda hazugnak bizonyul és eredménytelen marad

A Bucarestiben megjelenő „Viata” című napilap „Hamis hírek áradata” cím alatt berlini munkatársának telefonjelentését közli, amely így hangzik:

„Az „United Press Agentur” berlini levelezőjét ma reggel kihallgatáson fogadta Udet Peter ábornok, a német légerő technikai parancsnoka. Ez az interjú figyelemreméltó megvilágításra helyezi azon hamis hírek valótlanságát, melyek eme ismert tiszt haláláról vagy öngyilkosságáról keringenek. Hasonló otromba híreszteléseket terjesztettek az idők során több kimagasló német katonai vezetőről, anélkül, hogy egyetlen egyszer is fedték volna a tényállást, szemernyi igazság is lett volna bennük. Az ily célzatos hírek makacs terjesztésével szemben Berlinben levonták a következtetést,

hogy tervszerű hírveréssel állanak szemben, mely konokul hangoztatja, hogy a német hadvezetésben belső nehézségek vannak s így félre akarja vezetni a közvéleményt a katonai helyzettel kapcsolatosan, holott a katonai helyzet a Reich számára rendkívül kedvező. Hasonló híresztelések terjesztésére használják fel a legfelsőbb német parancsnokság lényegbevágó jelentéseinek ideiglenes „szünetét”, ami hadászati szempontból indokolt. A kivívott sikerekről szóló német jelentéseknek azonban megvan a lehetősége, hogy teljesen megsemmisítsék mindezeket a légből kapott híreket, — hangoztatják Berlinben. S ez a megállapítás érvényes ugyan anyagi, mint taktikai viszonylatban, mint például az SS Grossdeutschland ezred megsemmisítéséről terjesztett durva és valószínűtlen híreszteléssel szemben is.”

Egy szovjet páncélososztag hadnagya német hadifogságban

Rooseveltnak most is az az álláspontja:

„Fő az üzlet!”

Newyorkból jelenti a NTL: Roosevelt elnök a legutóbbi sajtóértekezleten kijelentette, hogy megbizottja, Hopkins külföldi utazásának befeljegyzéséig, illetve hazatéréseig a számára teljeshatalmat biztosító törvény alapján nem terjeszt elő újabb hitelkérdéseket. Roosevelt cáfolta, mintha a Szovjetunió Amerikától pénzt kapna, éppen ebből a hitelből.

— A Szovjetunió hadianyagszállításainkért jól tud fizetni, — mondotta Roosevelt. (Rador).

Izzadási elmélet

Ez a legújabb az eddigi sok között. Az új elmélet Yasushi Hisano dr., a nagoyai egyetem tudós orvosprofesszorának nevéhez fűződik. A japán orvostanár az emberi természetnek a tropusi hőséggel szemben tanúsított ellenálló képességét vizsgálja tudományos alapon és arra a megállapításra jutott, hogy azok az emberek bírják a forró égőv alatt a munkát legjobban, akik a legkevesebbet izzadnak. A japán császári akadémia ülésén tartott előadásában kifejtette azt a véleményét, hogy azok az emberek, akik gyorsan megizzadnak munkaközben, fizikailag gyengébbek, mert elsősorban a szívük gyenge. Pontos tudományos vizsgálódással megállapította, hogy amíg egy japán kétszázötven-három millió verejtékcseppet veszít, ugyanabban az időközben egy koreai kétszázötven-három millió verejtékcseppet választ ki. Az angolnál a verejték-vesztés ugyanolyan időközökben 3.4—4.7, az amerikaiaknál 3.5—4.3, az oroszoknál 4.5—6, míg a Fülöp-szigetieké csak 1—1.7 millió csepp. Az új izzadási elmélet a japánok számára azért fontos, mert úgy hiszik, hogy a japán a legalkalmasabb a tropusi vidékeken való gyarmatosításra. A japán orvos ezért ajánlotta honfitársainak, hogy a tropusi vidéken való letelepedés előtt vizsgáltsák meg magukat az új elmélet alapján a hőséggel szemben való ellenállásra vonatkozólag, mert ezáltal elkerülhető, hogy évek múlva súlyos szívbetegséggel térjenek vissza a gyarmatokról.

FORUM ARAD

nyáron is nagyfilmeket játszik. Telefon 20-10
Városunk egyedüli jól szellőztetett, kellemesen hűvös terme.

Ma A véencei filmverseny győztese. Egy film, amely aranybetűvel lesz megőrizve a film történetében

A POSTAMESTER

HEINRICH GEORGE, HILDE KRAHL
Rendezte Gustav Ucicky 514 sz. UFA-híradó
Előadások 3, 5, 7-15 és 9-30-kor, fél 12 órakor matiné

Könnyelműségéért életével fizetett

Borzalmas kínok között kiszenvedett egy craiovamegyei asszony, akit megmarta a veszett kutya és későn fordult orvosi segítségért

Craiovaról jelentik: Megrendítő tragédia történt a craiova-megyey Bucovat községben. Caracata Gh. Maria asszonyt ezéltől körülbelül hat héttel megmarta egy veszett kutya. Az asszony sebtiben kimosta sebéit, de nem tulajdonított annak nagyobb fontosságot és nem jelentkezett a községi orvosnál. Néhány nap múlva lehangoltság, álmatlanság és étvágytalanság jelei mutatkoztak rajta, de ezt sem vette komolyan. Később nyelési görcsei voltak, majd nagy-

foku izgatottság jelei mutatkoztak nála.

Allapota egyre kétségbeesettebb lett és őrzőgési rohamok vettek erőt a szerencsétlen természetén, akik ekkor már későn fordult orvosi segítségért.

Kitört rajta a veszettség és borzalmas kínok között kiszenvedett. Temetésére, a vizsgálat lefolytatása után, a hatóságok megadták az engedélyt.

Vörös hadifoglyok között

Ugy hajtották őket a harctérre mint az állatokat a vágóhidra

A keleti arcvonalon folynak a harcok a bolsevisták ellen és közben állandóan szaporodnak a hadifoglyok. Ezek a legtöbbször félig agyonéhezett, ierongyolódott emberek, akiknek rogamuk sincsen, hogy miért és kik ellen küldték harcba őket. Az egyik frontszakaszon tizenhat hadifoglyot hoztak a parancsnoksághoz.

A tizenhat fiatalember hat nemzetiséghez tartozott.

Volt közöttük, orosz, török, lengyel, kirgiz, ukrán és egy — román. A velük való beszélgetés során szomorú kép alakul ki a Szovjetországban uralkodó viszonyokról. Mint a birkákat vitték őket a háborúba, ki sem képezték a legtöbbjük, hanem egyszerűen beöltöztették, fegyvert adtak a kezükbe, megmutatták, miként kell megtölteni és elsütöni, a többi majd megtanulják a fronton, — mondták nekik.

Jurovsky Vladimir husz éves hadifogoly munkás volt egy gyárban. Egy szép napon elvitték a kaszárnyába és elindították a frontra. Nem sok csatában vett részt, mert néhány nappal a harctérre való érkezése után elfogták.

— Tudtátok, hogy ki ellen harcoltok? — kérdezik tőle.

— Nem, nem mondtak nekünk semmit. Csak a lakosságtól hallottuk, hogy Besszarábiában vagyunk.

— Kik vezettek benneteket?
— Tisztek és politikai biztosok. Ezek többnyire zsidók voltak, akik közvetlenül nem vettek részt a harcban.

— Milyen volt az élelmezés?

— Ilyen, — válaszolja a fogoly, előveszi tarisznyáját és kiszed belőle egy darab kenyeret, mely fekete, mint a föld és kemény, mint a kő.

— Négy napig nem volt más ennivalóm, mint ez.

— Hogyan éltél odahaza?

— Munkás voltam. Naponta 100 rubelt

kerestem. A kenyérért kétfél rubelt fizettem, egy pohár vodkáért másfél rubelt, egy méter szövet kétszáz rubelt volt, míg egy pár cipőért kétszázötven rubelt fizettem. Napról-napra nem jutott másra, mint krumplilevesre és répafőzelékre.

- Irni és olvasni tudsz?
- Nem. Nem jártam iskolába.
- Templom volt odahaza?
- Nem.
- Papotok volt-e?

Erre a kérdésre nem tud válaszolni, mert nem tudja, mi a pap, ilyent soha nem látott...

A másik hadifogoly egy husz éves kirgiz. Emlékszik, hogy falujukban valamikor voltak papok, de ezeket egy napon elvitték és úgy halotta, hogy

valamennyit agyonlőtték.

A kommunizmusról hallott, de nem tudja, mi az...

Radziewsky Vazul ukrán nem tudja, hogy miért kellett volna harcolnia. Falujukból minden esztendőben elvitték egy csomó embert, akik soha többé nem tértek vissza. Ugy mondták, hogy agyonlőtték őket. Voltak olyanok is, akikről az a hír járta, hogy Szbériába cipelték őket.

Közben elérkezett az ebéd ideje és megérezte, hogy még ennivalót is kapnak, mert nekik azt mondták, harcoljanak az utolsó csepp vérig, mert

az ellenség a hadifoglyokat borzalmas kínok között kivégzi.

Egyes tisztek azt mondták, hogy mennek a németeket és románokat felszabadítani, mert ott rabságban élnek az emberek és kancsukával hajtják őket a munkára. Most, hogy meggyőződtek ezeknek a hazugságoknak az ellenkezőjéről nagyon boldogok.

Három császár tragédiája

Mexikó három uralkodójának szomorú végzete

Három császára volt eddig Mexikónak. Mindháromnak szerencsétlen vége lett. És mindháromnak végzete nyáron, ugyanegy hónapban teljesedett be.

Montezuma volt az első. Hasonló nevű bátyjától vette át az uralmat. Nagyszabású uralkodó volt, mert felismerte annak szükségességét, hogy különböző törzsfők alatt élő nemzetét egyesítse. Montezuma nagy, hatalmas császárságot alapított.

Vesztére azonban 1519-ben partra szállott Mexikóban Cortez Fernando, a kalandor és hős, a kincsszomjazó hódító.

Behatolt Montezuma fővárosába, a császár palotájában ütötte fel tanyáját, arra igyekezett a megalázott császárt kényszeríteni, hogy ismerje el a spanyol király fenhatóságát, majd fogságba vetette. Kiderítetlen tény, hogy Montezuma, Mexikó első császára akként követelt el öngyilkosságot, hogy nem vett ételt magához és éhalálal halt, vagy pedig ez csak kitalálás, amely arra szolgált, hogy a boldogtalan császárnak Cortez zsoldosai által történt meggyilkolását takargassák vele.

A valóság az, hogy Montezuma 1520 nyarán tragikus módon végezte életét.

Mexikó ettől kezdve spanyol gyarmattá lett. Azonban a szolgaságba süllyedt mexikói

azték indiánok városainak és falvainak falain évszázadokon keresztül minden éjszaka ott virrasztott az őr és kelet felé kémlt, mert a néphit szerint onnan kellett Mexikó felszabadítójának, Montezuma leszármazottjának jönnie. És 1819-ben megjött a felszabadító. Keletről jött, Európából, de azért Montezuma császár leszármazottja volt. Apja spanyol hidalgó, az anyja azonban Montezuma grófnő, Montezuma császár fia ugyanis 1520. után Spanyolországba kerültek és Spanyolország királyától az egykori herregék grófi rangot kaptak, családi nevük pedig Montezuma lett. A Montezuma grófok családfája azonban elkorhad, elsorvadt és

az ivadéok közül a tizennyolcadik század végén már csupán Montezuma Izabella grófkisasszony élt,

aki feleségül ment az említett spanyol nemeshez és anyja lett Mexikó 1819-ben — tehát éppen háromszáz esztendővel Montezuma tragédiája után — ősapái földjére, amelyet eddig csak anyja meséiből és a krónikákból ismert, lépő második császárnak.

A felszabadító, aki akkor még maga sem tudta, hogy azzá lesz, Iturbide Augusztin volt a neve apja után.

A mexikói indiánok győzelmes szabadságmozgalma

Iturbide Augusztin hamarosan olyan otthonosnak érezte magát ősei földjén, mintha ott született és onnan soha ki nem mozdult volna.

Anyai öröksége, az indián vér, felpezsdült benne és csodát művelt.

Iturbide teljesen indiánra változott és pedig nemcsak nyelvben, életmódban és szokásokban, hanem bőrének színében is, amelynek félfelhértségét a mexikói napsugár teljesen rézvörösre változtatta.

Iturbide Augusztin, aki Spanyolországból sok tudást és katonai jártasságot hozott magával, résztvett a közeletben. Fáj a szíve, amikor elnézte elnyomott népét és csakhamar hajlott azok szavára, akik biztatták, hogy álljon az elégedetlenség élére. Eskiűdöttek, hogy mint Montezuma dédunokájának ez neki kötelessége is. A mexikói indiánoknak Iturbide által vezetett szabadságmozgalma győzedelmes volt és

1821. február 24-én kikiáltották Mexikó függetlenségét.

Iturbide Augusztin mint ideiglenes államfő vezette az ország ügyeit, egy év után azonban a nemzetgyűlés elhatározta, hogy visszatér Mexikó régi dicső hagyományaihoz és újból felállítja az egykori azték császárságot. Nyomban meg is választották a császárt Iturbide Augusztin személyében. Felmerült a kérdés, hogy az uralkodó milyen nevet vegyen föl. Azt válaszolta, hogy er-

Montezuma unokája

Első Augusztin nem tudott ellentállani a hívásoknak és különben is szentül hitt a maga küldetésében és elhivatottságában.

Az egyik olasz kikötőben titokban hajóra szállott és még nagyobb titokban kötött ki a mexikói tengerpart egy elhagyott kicsiny öblében.

ahol hívei várakoztak rája és könnyek között borultak a lábai elé. A hazatért császár, akinek földje egyelőre mindössze egy pusztaságnak beillő keskeny tengerparti sáv és hadserege csak néhány száz ember volt, másodsor is megkezdte Mexikó felszabadítását. Eleintén úgy látszott, hogy törekvését siker koronázza, de csakhamar bekövetkezett a katasztrófa. Seregét bekerítették és vele együtt fogságba ejtették. A császárt lázadónak minősítették és haditörvényszék elé állították, amely halálra ítélte. Amikor az ítélet kihirdetése után megkérdézték tőle, hogy kegyelmet kér-e, büszkén így válaszolt:

Sortűz oltotta ki a harmadik császár életét

Mexikó harmadik császára nem volt Montezuma kései leszármazottja, nem volt azték indián nemzetiségű, de még az a jogcíme is hiányzott, hogy mexikói születésű spanyol lett volna.

Miksa Ferdinánd József Habsburg-házbeli főherceg, Ferenc József osztrák császár és magyar király testvére volt.

1863. nyarán a Juarez köztársasági elnök uralkodásával elégedetlen mexikóiak hívták meg, akik elhatározták Mexikó császárságának újból

re majd a koronázás napján felel, addig alaposan gondolkodik felőle.

Elsőször úgy tervezte, hogy fölveszi ősenek nevét és mint Második Montezuma lép a trónra. Azonban erről csakhamar lemondott, mert ott lebegett előtte az első Montezuma császár szerencsétlen sorsa és úgy vélte, hogy a név fölvetelével nem kerül el a hozzája fűződő szerencsétlen véget. Így történt aztán, hogy a koronázás reggelén az egész országban hírnökök adták tudtára a lakosságnak, hogy az új császár Első Augusztin néven lép trónra. Az új azték császár egy évig uralkodott mindössze.

A spanyol király csapatai leverték a független mexikói császárság hadseregét és Első Augusztin kénytelen volt elmenekülni.

Olaszországba emigrált.

Azonban összekötötése mexikói híveivel nem szünt meg. Ezek egyre hívogatták haza és azzal biztatták, hogy titokban olyan erősen megszervezkedtek, aminek következménye most már a császárság örökös fennmaradása lesz. Azt is izengették, hogy a mexikói tájakon éjszakánként az örök megint kelet felé szegezik tekintetüket és várják onnan a felszabadító és megváltó érkezését, aki ismét nem lehet más, mint a dicső Montezuma dédunokája, Első Augusztin, Mexikó második törvényes császára.

nem kér kegyelmet

— Montezuma unokája nem kér kegyelmet. Ha az Isten úgy határozott, hogy Mexikó második császárnak élete is áldozatul szolgáljon az ország szabadságáért, belenyugszom.

És amikor forró nyári reggelen nagy csapat katonaság közepette Tamaulipas város főterére vezették, hogy ott agyonlőjjék, nem engedte szemét bekötöni. Szembe nézett a halállal, amelyet hátran fogadott.

Véte azonban nem folyt hiába, mert nem-sokára kisarjadt belőle Mexikó függetlensége. A független Mexikó nem kívánt császárságot lenni, hanem a köztársasági államformát vette föl. Meg volt azonban irva a sors könyvében, hogy idő múltán Mexikó harmadszor is császársággá legyen, mert a Végzet már lesett arra, hogy a harmadik mexikói császár életét is áldozatul szedje.

való fölállítását. Miksa a meghívást elfogadta és 1864. májusában Veracruz kikötőjében mexikói földre tette a lábát. Három éves uralkodása folytonos háborusodás volt Juarez köztársasági serege ellen. A meddő küzdelemben végül is elbukott. Maradékeregével együtt elfogták.

Miksa császárt és két hí táborkát halálra ítélték.

Queretaran megyei városka vársáncában 1867. egyik meleg nyári reggelen eldőrdült a sortűz,

Az egész világot lázba hozta egy új amerikai gyógynövény

Ugy az Egyesült Államok, mint az összes európai országok tudományos köreit is meglepte az a rendkívüli siker, amelyet egy Amerikában nemrég felfedezett gyógynövény kivonata az orvostudományban keltett. Még olyan esetekben is, ahol a beteg már 10—15 éve szenved krónikus gyomor-, vese- vagy májbetegségben, egyszerű gyógyszernek bizonyult. A betegek, akik már minden reményüket feladták, hogy valaha egészségesek lesznek, ma köszönőlevelek tömegét küldik: a „GASTRO-D” használata után, amely ennek az amerikai gyógynövénynek kivonata.

„GASTRO-D” kapható az ország minden gyógyszerterében, postán megrendelhető 150 lei utánvét mellett Bucuresti, Thoiss-gyógyszerterében, Calea Victoriei 124.

amely Mexikó harmadik császárnak életét kioltotta.

Nem valószínű, hogy mexikói elégedetlenség kedve kerekedne a mexikói császárságot negyedszer is életre híni. Még kevésbé valószínű, hogy akadna olyan férfi, aki hajlandó lenne Mexikó császári trónját negyedíkné váltalni. Nagyon is elijesztőleg hat Mexikó eddigi három császárnak szomorú végzete.

KOLUM BÁCSI.

A vén trombitás

Körhinta az urias neve a népszerű ringlisplinek. Népszerű szórakozás a körhinta a nagyoknak és kicsinyeknek egyaránt. A körhinta azonban mint játékszer egészen apró gyermekek számára valami egészen új dolog. Feltalálója és készítője a timisoarai Reck bácsi, a vén trombitás. Reck bácsi, teljes nevén Reck György rendőrségi nyugdíjas, jelenleg hetvennyolc esztendő. Hatvanegy évvel ezelőtt, vagis tizenhét esztendő korában a katonasághoz került és ott altiszti minőségben eltöltött tizenhét évet, majd a rendőrséghez osztották be irodai szolgálatra és ott dolgozott egészen nyugdíjazásáig. Nyugdíj mellett a vén trombitás Reck bácsi mellékkeresetre igyekezett szert tenni és ekkor kiagyalta, hogy játékringlisplint gyárt. Amikor meglátogattuk a lakásán éppen akkor készült el egy ilyen kicsiny körhinta. Tökéletes hír mása a nagy ringlisplinek. Szépszínes papírral és képekkel díszítette föl. Csinálja az ilyen kis körhintát pappendekből és fából is. Az előbbinek 150, az utóbbinak 200 lei az ára. Valóban tetszetős és rendszeren működik. Körhintákon kívül azonban gyárt Reck bácsi még aprócska templomokat és házakat is. Hetekig elpepecsel egy-egy ilyen műalkotáson, mert nagy gonddal és izléssel készíti. Csinál ezenkívül szép színes papírsárcányokat is.

Reck bácsi, aki évtizedeken keresztül szolgált a közt és a becsületesség és előzékenység mintaképe volt, valóban megerdemi, hogy a jószerű emberek munkájában támogassák. Ez a segítés nem is kerül sokba és kettős eredménye van. Megkönnyítik vele az öreg Reck bácsi megélhetését és másrészt örömet és boldogságot szerzünk a gyermekeknek. Ne mondják egyesek, hogy nekik nincsen gyermekük, akinek egy Reck-féle körhintát vegyenek, hanem gondoljanak arra, hogy ilyen kicsiny ringlisplint odaajándékozhatnak rokonaik, barátaik és szomszédjaik gyermekeinek is. Ne feledkezzünk meg tehát Reck bácsiról, aki mint közkalkalmazott, értünk is dolgozott és most azzal halálhatjuk azt meg neki, hogy kis körhintát veszünk tőle. Nem kér alamizsnát a vén trombitás, az öreg Reck bácsi, hanem árut kínál. A második kerületben, a Bontila-utca 8. számú házának udvarán — jobbról az utolsó szoba-konyhában — lakik feleségével együtt. Aki gyermekének ajándékot akar szerezni és aki Reck bácsit segíteni akarja anélkül, hogy megalázza, menjen el oda.

IGAZOLVÁNYKÉPEK

PORTRÉK

MŰVESZI KIVITELBEN
JUTÁNYOS ÁRON
KÉSZÜLNEK.

FOTO STUDIO

ENGEL ENDRE

11MIȘOARA 1., PIAȚA LIBERTĂȚII 4

Örténelmi műemlékeink

Az erdélyi püspöki székesegyház oltárai és felszerelése

Irtá: BOROS JÓZSEF prelátskanonok, Alba-Iulia

„Uram szerettem a te házad díszét”: Hány üző lélekéből szállt ég felé az imádság! És ez imádság nyomán mily pazar fénybe, ragyogásba öltözött mindenütt az Isten háza! Nemcsak városok gazdag, lökölő hiveinek temploma, de a legkisebb, eldugott alu temploma is megkapta a maga díszét. E dísz éha egyszerű, esetlen, látszik rajta a munkás kéz ehézsége. De mindenken előmlük a hitnek bensősé- es ereje. Az erdélyi püspökök ősi templomát ki- ályok, főurak díszítették fel.

Semmi sem maradt ránk e gazdaságból, s így csak következtetéseket vonhatunk le, te e következtetések semmi kétséget sem hagy- nak felöl, hogy a székesegyház keletkezése első kor- zakától kezdve gazdag templomi kincsekkel, ékes- séggel bírt. Hartvík püspök elragadtatással beszél a székesfehérvári templom szépségeiről, magasztalván az arannyal, ezüsttel, drágakövekkel ékesített oltá-

Harminckét oltár létesült a középkor végéig

Míndek bizonyára a tatárjárás utáni időkből való, mert a tatárjárás pusztítása semmit sem ki- nélt meg a felszerelésből. Ezen időtől kezdve azon- ban

mind több és több adat szól a templom ol- táiról. Egyes adakozók egy-egy oltárt alapítva annak fent- tartására, gondozására földeket, malmokat, házakat adományoznak. És az adományozási okirat egyuttal az oltár emléktét is megörzi. A középkor végéig har- minckét oltárt tesznek említést okirataink. Lehet, hogy ez oltárok nem mind ugyanazon időben állot- tak és egyiket-másikat valamelyik elpusztult helyébe emelték, de így is csodás a gazdagság, ami élénk táru. Hiszen ez oltárokat előkelő, gazdag főurak

Felbecsülhetetlen értékű aranytárgyak

Az oltárok mellett természetesen a templom egyéb felszerelésekben is igen gazdag volt. Az arany és ezüst edények a régiéknél nemcsak dísz és hasz- nálati tárgyak voltak, de egyuttal „tartalék”-alapot képeztek.

Nehéz időben bizony felhasználták ez edényeket, hogy értékükből más szükségletet fedezzenek.

Jobb időben annál nagyobb számban és értékben pó- tolták a hiányokat. Felbecsülhetetlen nagy az a kár, ami e régi egyházi művek elvesztésével nemcsak a székesegyház, de a művészettörténetet is érte. Így csak egy-egy véletlenül és szerencsésen fentmaradt régi darab beszél a múlt gazdaságáról. És beszél er- ősi egy-egy feljegyzés vagy okirat elsárgult lapja is.

Maksai Gergely a székesegyház alkincstárja 1531-ben a maga használatára jegyzéket állított össze a kincsekről. A jegyzék hű képét adja a gazdag felszerelésnek.

Van 24 arany és ezüst kehely.

Közöttük szerepel Suki Benedek helye, mely ma az esztergomi székesegyház kincstárának egyik legérték- kesebb müdarabja, más kehelyek cimerekké, arany pénzekkel, drágakövekkel díszítve.

Van tizenegy kisebb ezüst edény, hiszen hat darab monstancia, kereszt és ereklyetartó, közöttük

A nagy gazdagság közpréda lett

A katolikus püspökség megszűntével azon- ban a székesegyház e nagy gazdagsága köz- préda lesz.

A protestáns János Zsigmond fejedelem 1565-ik év- ben már csak a gazdag felszerelés töredékét foglal- hatja le maga számára. Már nincs egyetlen arany edény se, csak ezüst. Így a fejedelem az 1565 márci- us első napján kelt elismervény szerint már csak: nyolc gyertyatartó, három keresztet, két füstölőt, egy testtartót, egy olajtartót, egy tálat, egy szen- teitvartartót, hat szobrot, egy pástorbotot, tizenegy kehelyt, kilenc pár edénykét, két kis keresztet, egy szentségmutatót, hat botot és egy evangéliumos köny- vét valamennyi ezüst munka — vehetett át. Ezzel meg is szűnt a székesegyház középkori gazdag felsze- relése.

A protestáns használatba átment székes- egyház csak a püspökség visszaállításá után 1716-ban kapott új felszerelést.

rokat, kehelyeket, ékszereket és gazdag himzésű ru- hákat. Bizonyára ily gazdag felszerelés volt szé- kesegyházunknak is.

A székesegyház javítására vonatkozó és nap- jainkig fentmaradt

1291 év Urunk menybemenetele ünnepén kelt szerződés az első okirat, mely némi be- pillantást enged a felszereléskebe is.

A szerződés ugyanis megemlíti szövegében négy ol- tárt. A főhajó szentélyében levő Boldogságos Szűz oltárát, az északi kereszt hajójában Szent Mihály fő- angyal, a déli kereszthajójában pedig Keresztelő Szent János és Szent Péter apostol oltárát. Természetesen lehetett több oltár is, de a szerződés csak e négyet említi meg. Beszél még a szerződés a „harang”-to- ronnyról is, tehát már ekkor harangjai is voltak a templomnak.

emelték, akiknek már egyéni büszkesége is megköve- telte, hogy a nevét és emléktét hordozó oltár fénye és ragyogása méltó legyen nevéhez. A harminckét ol- tárból csak néhányat említünk meg. Szent András oltárát Szécsy András püspök alapította 1350 körül, Szent Kozma és Demján oltárát Hunyadi János hormányzó 1442-ben gazdag adománnyal látja el.

Szűz Mária oltárát 1444-ben Nádasdi Mihály, a szé- kelyek grófja, alapítja, a Szent Kereszt oltára már 1357-ben állott és 1402-ben Upor István erdélyi pü- pök javadalmazza, Szent Gotthárd és György oltárát papolci Rápothy Gotthárd erdélyi prépost alapítja 1462-ben, a Hívó lelkek oltárát Lázó János kanonok telegdi főesperes alapítja 1512-ben.

„néhai tekintetes és nagyságos Hunyadi Jánosnak, Magyarország kormányzójának, kinek vezetékneve Corvinus, nagy és drága keresztje”, valamint „kris- tály tányér, keresztelő Szent János fejével, körös- körül drága kövekkel ékesítve, mely egykor Perényi Imréné, Magyarország nádoréa vala, ki azt ennek az egyháznak ajándékozta”. Van huszonhárom darab ezüst gyertyatartó, tál és pástorbot, Perényi nádor- tól, Bácskay Miklós, Geréb László, Upor István, Várday Ferenc erdélyi püspöktől.

Bácskay Miklós püspök a két ezüst edényt a francia királytól kapta ajándékba, mikor követségben ott volt nála Anna királynééért.

Aztán arannyal átszőtt és gyöngyökkel, drágakö- vekkel ékített főpapi süvegek, kehelykendők, mise- könyvek: tizenhat darab. Az egyszerűbbek nincsenek jegyzékbe véve. Elsorol aztán vagy hatvan értékes miseruhát, köztük Hunyadi János „a hires vajda és gubernátor ajándéka, veres bíbor arany szövét, hár- mas vagy négyszeres zónával, arany szövét-kereszt- tel, gyöngyökkel, drágakövekkel ékesítve, minden hozzátartozókkal együtt”. Aztán püspökök, kanono- kok, főurak adományai. A sort oltárterítők és szö- nyegek zárják be. A francia munkának nevezett szö- nyegek valószínűleg gobelinek voltak „vadállatok és madarak némely képével díszítve”.

Mártonffy György püspökre hárult a feladat, hogy a templomot új felszereléssel lássa el. Utódai aztán folytatták e munkát, lassu léptekkel, mert a nagyon szerény viszonyok között és szegényen újra- éledt erdélyi egyházmegye már nem tudta a régi fényt és ragyogást újra teremteni.

Azért e szegénységéből is nem egy értékes és művészi tárgy jutott a székesegyház díszítésére és Isten dicsőségére.

Mártonffy püspök négy fekete márvány ol- tárt állított fel Rákóczy György fejedelem és néhány más főurak síremlékéből.

Az oltárok a barokk művészet figyelemre méltó al- kotásai. Sajnos ez oltárok eredeti szobordíszei már nincsenek meg és az oltárképek sincsenek arányban művészi értékükkel.

Sztoyka Zsigmond püspök 1759-ben állította a főoltárt a leégett régi helyébe. Az aranyozott faoltár a barokk művészet igen szép alkotása. A barokk

szobrászat különösen a gyermekszobrokban és kép- másokban alkotott kiváló műveket.

Ugyancsak Sztoyka püspök állította fel a kanonoki stallumokat is.

Ezek felépítésükben egyszerűek, csak a gyakorla- ti célt szolgálják, de a felső párkányukon elhelyezett Jézus, Mária és tizenkét apostol-mellszobor a barokk művészet másik erősségére mutatnak: a képmások tökéletességére. Ugyancsak szépe a stallum hátsó lapját díszítő domborművek. Ezek Dániel az orosz- lánok vermében, Job a szemétdombon, Elizeus gu- nyolkít a medvék szétépít, Jónás próféta a fa alatt ülvé jövendő, Ilés proféta és Keresztelő Szent Já- nos. Ezek a próféták életéből vett képek. A megsza- bott, zárt szűk kis területen a fafaragó művész ke- vés szóval is kifejezően tárja elénk mondanivalóit és egy-két alakkal, fával stb. mindig érzékeltetni tudja a biblia alakjait vagy történetét.

Szép templom szószék nélkül

Baththyány Ignác püspök készítette az 1790-es években a szószéket.

A szószék oldalán faragott fa-domborművekben a jó pástor, az irgalmas szamaritánus és az evange- liumi magvető, a szószék hátsó lapján a Szentlélek eljövetele látható. A szószék felső részét Keresztelő Szent János szobra ékíti. A szép domborművekkel és Keresztelő János igen jól megalkotott szóbrával ékes szószék különben

H. József császár látogatásának köszö- neti létét.

A székesegyházat meglátogató császár ugyanis így szólt egykor feljegyzések szerint az akkori püspök- höz Manador Piuszhoz:

— Igen szép a templomuk, de szószék, — az nincs. E megjegyzés nyomán készíttette aztán Baththyány püspök az igénytelen szószék helyett a szép aranyozott domborművekkel ékes új szószéket. Még egy szép művészi alkotást köszönhet székesegy- házunk Baththyánnak: a Mária-oltár szobrát. Az ol- tár jelentéketlen, de a bájos szobor, amint kecses hajlással a kis Jézust tartja, nagyon szép alkotás. Sajnos a régebbi festmények különös művészi érték- kel nem bírnak. Csak Szent Tádé apostol nagy oltár- képét említhetjük, melyet Gyulaffi László gróf kan- cellár és felesége Haller Iva grófnő ajándékoztak a templomnak. A kép mesterét azonban nem ismerjük.

Iparművészeti alkotások

Enni az egész, amit művészi értékénél fogva megemlíthetünk. A berendezési tárgyak mellett ne- hány szép iparművészi alkotás is van székesegy- házunk birtokában. Nagy szentségmutatója 1742-ből, kisebbik 1730-ból való. A színes kövekkel ékített szentségmutatók szép trébelt művek és arányos for- májukkal tünnek ki. Három kehelynek kosara szép vésett angyalfejekkel, virágdísszel és Jézus életéből vett domborított képekkel díszítve mindhárom a XVIII. századból való. A színtlen trébelt müvű örök- lampa, két ezüst gyertyatartó, egy angyalfejekkel ékes füstölő, kövekkel tisztított ereklyetartó feszület, gyöngyökkel kirakott áldozató kehely, egy régi fe- deles serleg, rajta zászlótartó lovaggal, azok az ezüstművek, melyeket mánt a XVIII. századi barokk művészet munkáit meg kell említenünk. Az oltár két oldalán álló nagy gyertyatartók faragott famunkája és egy finom elefántcsont feszület egészítik ki a ba- rokki művek sorát. Végül meg kell említenünk ne- hány szép brokát selyem egyházi ruhát, amelyek külörféle himzésekkal díszítve: Kollonits püspök ornátusa, Baththyány püspök miseruhája, a Mária Te- rézia-féle miseruha és még néhány a jellegzetes erős nagy virágokkal ékes brokát anyagból készült ruha. Enni mindaz, amit a XVIII. század reánk hagy- hatott.

A XIX. század már csak néhány jobb, de külö- nös művészi értéket nélkülöző darabbal szolgálhatta a székesegyház díszét. Sajnos nem művészi érté- kekre, de mindennapi használatra szánt felszerelés beszerzésére is alig van már lehetőség. Nagyon ke- vés és nagyon szegényes mindez. A múlt fénye és ra- gyogása eltűnt. De akik a salamoni templom elveszté- sén egykor kesergő bibliai zsidókkal siratják a szé- kesegyház hajdani fényét és ragyogását, azok szá- mára is lehet vigasztalás. Van a székesegyháznak ma is ragyogó díszje. Igaz e dísz nem arany és ezüst, de értékben azok fölött áll. Ma is díszítik a székes- egyházat az oda betérő meggyötört lelkek imája, a megkínzóttak szeméből kicsorduló könny, az igaz- ságtalanságot és jogtalanságot szenvedők szívéből kítőró sokajtások. Az isteni szenvedés keresztje ma- gasra emelkedik a székesegyház oltárán, s körülötte az emberi szenvedések ezrei csoportosulnak. Ezek pó- tolják a régi kincseket.

Hirdessen a

Déli Hírlapban!

ROZVÁNYI VILMOS

MAGÁNOS LEÁNY

— Nem akarok akárcsak férjhez menni. Biztonságban akarok lenni, ha esetleg senkihez sem megyek, akkor is . . .

Ezt mondogatta magának is, másnak is, amikor erre az utra elindult. Nő léte tudós hírneve van, könnyvet is irt s a régi indokolás ma már teljesen elhalványult. Ösztön és szenvedély vitte pályájára s nem holt okos meggondolás. Akkor és úgy mehette férjhez, amikor és ahogy akar — a hozományával. A hozományának két leromolhatatlan értéke van: a szépsége és tudása. Több a pénz! A legszeszélyesebb szereimi házasságot kötheti, mert nincs olyan züllött férfi, aki ezt a hozományt elverhetné: a diplomáját és a tudós hírnevét.

— Legfeljebb engem verhet el — szokta nevetve mondani, ha erről beszéltek társaságában.

Nem lett hideg, fölényes, elzárkózó teremtés. Teniszben, táncban, fiatalok bármí játékában a gyerek szenvedélyével és izgalommal tudott résztvenni. Ilyenkor nem érdekelt, hogy „a vörös foszfor nem oldódik, nem kristályosodik, nem mérges és nem foszforszkál . . .” Bánta is ő a foszfort!

Nem hord csontkeretes szemüveget, de viszont hordja a legdivatosabb ruhákat, ha izlésesek.

És szál-egyedül van az egész világon!

— Magamnak kell nyakonütnöm azt, aki szemtelen velem. Nincs hozzá sem bátyám, sem sógorom, sem unokaöcsém.

Mégsem szánatja magát magánosságért, holott sokat szenved tőle. Néha napokon át, ha sok a dolga a laboratóriumban, kis máltai pincsije az egyetlen élőlény, akivel másról is „beszélget”, mint a nitrogén- vagy széncsoportokról. De még annak is ilyeneket mond néha:

— Nem érted, te szerencsétlen? Azon mulik minden, hogy a cink kétfegyértékű és nem több. Ezért svindli az egész . . .

A kutyas kedvesen fölvakog hozzá, mire ő lezárja az otthoni tudományos vitát:

— No, látod! Még te is tudod.

S már fordul is vissza jegyzeti fölé. Ma azonban a négylábon járó, kicsi, fehér karmantyú hasztalan vakog unszolókat, legfeljebb szórakozottan lemosolyog rá, de nem játszik vele. Viszont jegyzeteire sem tudja ráidegezni érdeklődését.

— Hüj, de buta rövidzárlat! Számárságokat csinálók.

Felgrik, halántékát szorongatja s úgy gondolja végig vállalkozását. Neki a világ, (Oh világ? . . . Csak a társagága, amely ismeri és szereti!) sok mindent elnéz, amit másnál kifogásolna. Tudós férfiak közé egyedüli nőnek elmehet, egyedül sétálhat férfival óraszámra; senki sem veszi tőle rossz néven. Anyák szídják jelenlétében barátait, akik valamennyien még iskolatársnői közül valók: Éva, az más! . . . Evának van magához való esze, nem úgy, mint neked . . . Neked még máshoz való eszed sincs.

Éva, az más! . . .

Eleinte őrlit az ilyesminek, de most már sokszor bosszantja, hogy így elkülönítik. Ha valami jót tud sokszor mondanak valakiről, a végén unalmassá, sőt gúnyosá válhatik, még ha nem is mondják gúnyosan. Jó, ha néha rosszat is mondanak az emberről.

Eppen emiatt idegeskedett ma délelőtt, amikor asszisztens társa a laboratóriumban egy hosszú „szak veszekedés” után, különös rekedt, fojtott izgalommal szót oda neki, hogy más ne is hallhassa: „Éva! Fogad engem egyedül a lakásán?” . . .

A kérdést hirtelen nem tudta mire vélni. A többiek, a képzetlenebbek kizárásával akarja-e asszisztens társa a vitát befejezni, vagy egyébért villogott állandó figyelmeztetéssel élénk fekete szeme a vita vége felé? . . . Azt akarta-e mondani, hogy nem hajlandó veszekedni, vagy azt, hogy — csak velem nem? Mindegy! . . . Vérében maradt régi uri gögje, nem tudott más választ adni:

— Amikor parancsolja . . .

És most ezt az indulatos választ nyögi . . . Jegyzeteiből már rég kisütötte, hogy a tudós vitában neki volt igaza. Asszisztens társa, vagy ahogy általában nevezték, a „pompás fickó” — tévedett. A pompás fickó: viszont merész kérdése után még merészebben jelölte meg az időpontot:

— Ma délután ötkor . . .

— Rendben van . . . Várom.

Éva maga is ámult, milyen magabiztonnal fogadta el a különös találkozó időpontját s főleg helyét?

De itthon már keserülte indulatoskodását. Neki sok mindent elnézhetnek mások, de ő maga nem. Ami

még kínosabb: kollégája neki nem érdektelen. Professzorán kívül csak vele beszél szívesen munkahelyén. Többször meghíttén eldiskuráltak már — nem tudományos kérdéseiről is.

— Eppen ezért volt oktalanság! — nézi gyöttrődő, sápadt arcát a tükörben — Most már mindegy. Van valami jó is ebben: legalább megtudja, mennyire biztos vagyok magam felől. Végigállok!

Öt óra előtt öt perccel ezután mégis felkapja a telefonkagylót. Egy percig lihegve gondolkodik. A kollégát már nem mondhatja le. Elkésett. Egy másik számot tárcsáz ideges, remegő ujjal:

— Halló? . . . Halló, Bözsikém? Vágd magad taxiba és szonnal gyere fel hozzám . . . Fontos, halálosan. Megtudod itt . . . Drága vagy! Most sírok, ugy köszönöm neked . . .

Csakugyan könnyes a szeme. Boldog felzabálással veti magát a heverőre . . . Aztán megint percek át éri fájdalmas életmagányát. Mindeki szereti s mégis milyen egyedül van. Milyen szomorú sokszor, hogy csak önmagának felelős mindenért.

Több könnyet mégsem enged pilláira. Inkább az ablak elé áll, Bözsit várni, a szeles, vidám Bözsit, akivel majd jót mulatnak később az egészen.

De mit akarhat? . . . — Most már nem Bözsire gondol. — Mit akarhat ezzel a „bajtársi találkozóval”? Különös, fülledt volt a hangja. Amilyen sorsot eldöntő szavak kimondásánál szokott lenni. Hiszen sejtí, hogy nem a tudós, hanem a férfi jön fe hozzá! De miért? . . . Szeretné a szavait előre hallani, az arcát előre látni. Biztos, hogy felejtethetetlen szavak lesznek, de milyenek? El fogja mondani, nem itt a lakásban, hanem majd lent az utcán, egyik esőndes sétatúján.

Ismeretlentől való félelem borzongása fut át rajta.

Áll az ablaknál . . . Öt óra . . . Se Bözsi, se ő! . . .

Elpirul. Most már azt szégyelné, ha nem jönne el. Megalázó lenne! Nem is tudja, elmegy-e akkor holnap a laboratóriumba. Örület, hogy el lehet veszteni egy egész életet jeletéktelenségen.

Öt óra tíz perc . . . Negyed hat. Bözsi sem jön. Legjobb lenne feltennie a kalapját s elmenni hazulról, hidegen, közönyösen. Ahogyan máskor is kilép ostoba helyzetekből.

A torkához kap, hogy szívét csittítsa:

— Vége! Nem lehet, — susogja rénülten.

A férfi befordult a kapun . . . Ő pedig ide-oda fut, kaphod a lakásban. Fel-felnyögő keserűséggel rohan a két szobán át. Talán még elmenekülhet. Nem, nem, vége. Bözsi, Bözsi, az a! . . . Gyilkos jelzőket gondol a barátinjéről.

De rendbeszedi arcát s az ajtót már mosolyogva nyitja ki. Hiszen maga miatt nem fél s most már csak az a fontos! . . .

A férfi levett kalappal áll az ajtó előtt s Éva merevült mosollyal néz a szemébe. Milyen sápadt ez az ember? A szája remeg. Hiszen összeesik az izgalomtól. Szinte megszánja:

— Nos, jöjjön be!

De a férfi is figyelni az ő izgalmát, lesi minden arcvonását és nem mozdul. Csak a szája remegése gyorsul s végre szavakhoz ér:

Villa Margot

Buziási fürdők gyöngye
augusztus 1-től szeptember 30-ig
újra a t. fürdőközönség rendelkezésére áll száraz, loyóvizes, kényelmes, modern, mérséltáru szobáival. W. C.
Buzias, VILLA MARGOT, Strada Duca 15

— Bözsi itt van már?

Éva szeme riadt ámulással tágul kerekre. Mi csoda? Az ő szava is elakadt s egy-két gondolatbukfenc után tud csak kiszökni fogai közül:

— Hogy-hogy, Bözsi?

— Megkértem . . . Megkértem, hogy jöjjön el magához. Délelőtt meggondolatlan voltam. Nem jutott eszembe, hogy itt, a maga lakásán . . . Mégis . . .

Éva szeme elhomályosul a szorongás alól felderengő örömtől:

— Nagyon, nagyon köszönöm ezt magának, drága! . . . No jöjjön! Majd nyitva hagyjuk az ajtót, amíg Bözsi megjön . . .

S szeliden kézenfogva lépteti át a férfit küszöbén. Majdnem valami ünnepléses szertartás lett a dologból. Bent az előszobában aztán már nem tudja elfojtani boldog kacagását.

— Oh, hogy maga is! . . . Bözsi most az oldalát fogja a nevetéstől.

— Miért? — hökken restelkedőre a „bajtárs”.

— Mert én is! . . . Én is felhívtam és idekértem.

A férfi azonban nem veszi át Éva nevetését, úgy-hogy neki is vissza kell komolyodnia.

— Megbántottam?

— Nem, de . . .

— Akkor tegye le a kalapját.

Gyors cipőkopogás a folyosó felől, Bözsi tör rájuk:

— Halló, halló, halló! . . . Ne olyan gyorsan! Ennél itt akarok lenni. — Kacag és a férfi felé fordul. Vagy talán megmondta már? . . . Irigy ku . . . Ja, nem? . . . Akkor remek, akkor mondja most . . .

Éva tulhajtottnak érzi vidámságukat s kicsit komoran kérdezi meg:

— Mit mondjon?

Bözsi erre őt rohamozza rettentő sopánkodó előadással:

— Hát, hogy ő milyen magános . . . Olyan, mint te . . . Hogy ti két magános ember vagytok. Hogy a te magányod és az ő magánya. Hát érted? Nem? . . . A két magány együtt.

Éva szomorkás mosollyal fordul asszisztens társa felé:

— Maga ilyeneket mondott Bözsinek?

— Igen.

— Miért nem egyenesen nekem?

— Hát hozzájutok? — botránkozik rosszalóan Bözsi felé a férfi s rá is ripakodik: — Hagyjon meg nekem is valamit a saját mondanivalóimból!

— Jó, majd bent! — tuszkolja be őket a szobába Bözsi.

Később kimegy a konyhába teát főzni. Elmereng a víz duruzsolása mellett:

— Szegény, jó magános Éva! — rajong fel boldogan a mennyezet felé s hagyja, hogy örömkönnye leperdüljön az arcáról.

Rendeljen Hangya-borokat, Likőröket

Aiudi és nemrég kibővített aradi borpincéink az előző évek kitünő borterméseiből rendkívüli készletekkel és nagy választékkal rendelkeznek. Pincéink készleteit nem befolyásolta a múlt évi rossz termés. Nemcsak kellemes ízű asztali borokkal rendelkezünk, hanem kitünő muresmentí fajborokkal is. Szöveiségünk évtizedek óta fennálló Rum- és Likőrgyára minden igényt kielégít. Ajánljuk elsőrendű Consum- és Krémlikőreinket, Consum- és Tea-rumjainkat, továbbá Konyak-készítményeinket. Ahol a községben nincs szövetkezet, ott magánosoknak is a legnagyobb készséggel rendelkezésre állunk, ugy ki, mint nagy tételekben. Adjon fel próbarendelést! Árjegyzéket készséggel küldünk. Nagyobb vétel esetén keresse fel pincéinket.

Rendelen

Rendelések:

„Federala Furnica” Aiud, jud. Alba vagy Magazin de Tranzit Furnica, Arad, str. A. Muresan 7-9 címre küldendő

Aubermann Péter (Timisoara)

A másfél évezred előtt meghalt püspök vére megszelidíti a zabolátlan természeti erőket

Pompeji meglátogatása után visszatérünk Olaszország legnépesebb városába, Nápolyba. Genua után Nápoly a félsziget legnagyobb kikötője, az ország déli részének legjelentékenyebb kereskedelmi és szellemi gócpontja. A világ egyik legszebb öblének széles íve mentén terül el, nem messze a Vezuvtól, amely állandó réme, de egyszersmind büszkesége is.

Kiszállva kocsijainkból, ciceróink zsebre vágják borraivalókat és egy óvatlan pillanatban egy szálíg elkámforoztak. Egy ideig ott álltunk habozva, meglepetten, mint az emberek egy leszakadt hid két oldalán. A vezetőknek kötelessége lett volna rendelkezésünkre állni egész napon keresztül és lám ilyen ravaszul megugrottak. Ekkor az egyik utas harsány hangon elkiáltotta magát:

„Menjünk a világhírű akváriumba.”

Nem kellett sem vezető, sem térkép, mert hiszen csak egy kóhajátásnyira volt tőlünk. Így hát az utasok nyája szívesen követte a vezérúrút.

A nápolyi zoológiai intézet épületei egy kis park árnyas fái között huzódnak meg. A tenger gazdag faunáját és floráját tanulmányozzák itt. Az akvárium beléptéje meglehetősen borsos volt, de azért bőséges kárpótlásban részesültünk.

Vagy két tucat medencében, amelyekben földalatti csöveken keresztül áramlik be a tenger friss vize,

köb mint kétszáz rendkívül érdekes vizinővényt és állatot csodálunk meg.

Gyöngyházfényű pikkelyű halak, köztük egy-egy lapos példány, amely az elefánt füléhez hasonlít, groteszk, nyálkás, undorító külsejű kis sárkányok mellett türkizkék, lehetetlenomságu fátylak, pazar rózsák és lilomok. Ez utóbbiakon, amikor mozgatni kezdik szirmaikat, elámulva látjuk, hogy nem növények, hanem állatok. A kivilágított üvegfalak mögött szakadatlanul nyüzsög, ficánkol, bokázik, ing és leng a tenger világa. Tunyán és mozdulatlanul inkább csak a lapos testűek fetrengenek. Hogy az iszapban el ne merüljenek, testük megfelelően módosult, az alatra támaszkodó felületük megnagyobbodott.

A létért való küzdelem itt is elkeveredett és minél mélyebben él egy állat, annál kevesebb táplálék jut neki.

A nagy mélységekben tehát nem is élhetnek növényevők, hanem csak hullaevők és törmelék-évek. Azzal kell beérniük, ami a magasabb szintekről le hull. Sőt vannak még ezeknél is proletárabb sorsú állatok: az iszapevők. Ezek a tengerfenék iszapját hajtják keresztül bélsátor-nájukon és az abban levő tápláló anyagokon tengetik életüket.

De nézzünk csak tovább! Micsoda különös színű és rajzolatú hal uszkál itt a szomszéd medencében. Szinte egészen fekete, szemei mintha üvegből volnának, hátsó uszonyai, mint a hidroplán fara. Mikor kitérte ragadozó száját, micsoda tüskés tüfogak villannak ki belőle! Amott a csigák és kagylók között milyen élénk piros nagy rákok cammognak! Milyen nagyok a végtagjaik s mekkorák a tapogatóik!

Am a korallok sem olyan állatok, amelyek ne érdemelnének meg egy kis figyelmet szép, szilárd mészvázuk bámulatot keltő szabályosságáért.

S vajjon a szivacsok csak amolyan jelentéktelen tengeri fitymók? Szép vázajkkal ők is követelek a maguk elismerését. Volt még ott sokféle csuszó-mászó, uszó és kapáló állatka. Fül-lentenék, ha azt mondanám, hogy ismerem őket. Nem is emlékszem már rájuk egész pontosan. Lehet, hogy volt köztük prózai nevű tengeri agorka, amelyből állítólag mindenféle színű akad: élénk piros, rózsaszínű, barna, ibolya és fekete. Nincs kizárva, hogy akadt egy-néhány a poétikusan hangzó tengeri rózsából, tengeri lillomból és csillagból, sőt a világító állatokból is. Mindenesetre rendkívül érdekes a tenger állatvilága. Itt is vannak lakatlan sivatagok és oázisok. Egészen kétszáz méter mélységig gazdag a növényi élet, a kevesebb fényvel beérő fajok még négyszáz méternél is találhatóak.

Az állatok előfordulása azonban hétezer méter mélységig van megállapítva. Azt mondják, hogy minél inkább a nagyobb mélysé-

gek felé haladunk, annál inkább szegényedik a tengerfenék állatvilága.

Az élő állatokon kívül még több preparált tengeri állatja is van a nápolyi zoológiai intézetnek. A világ minden részébe küldenek belőle és különösen az iskolákba, hol a tanítás szemléltető anyagául szolgálnak.

Az akvárium megtekintése után a még hátralevő időnkét céltalan kódorgásnak szenteljük. Tufaházak között a látatörmelekből készült aszfaltot koptatjuk. Utunk számos üzlet mellett vezet el. A kirakatokban nápolyi speciálisok: antik márvány és bronz-szobrok reprodukciói, terrakották, majolikák, koralfélek, kagylóból és lávából faragott tárgyak, antikváriumba illő könyvek, festmények és rézkarok.

Csatangolásunk közben elvetőtünk a dóm közelébe. Menjünk be és nézzük meg ezt is. Csak egy társam akadt, míg a többiek jobbnak látták az utcán ódöngni.

Amint beléptünk, feltűnt az, hogy a szentély előtt rengeteg ember szorongott.

Egyesek imába görbülve a kópádón térdeltek, mások hogy úgy mondjam nem valami ajtósági szögben tartották a fejüket, ellenkezőleg a nyakukat nyújtogatták, tolaokdtak és lökdö-lödztek. „Mi ez?” — kérdeztem utitársamtól. — „Talán pénzt osztogatnak itt? Kerüljünk csak kissé beljebb s nézzük meg miféle cipő szorítja a nápolyi atyafiak lábát.” Mihelyt egész közel férköztünk, láttuk, hogy egy hermelin palástos főpap egy üveggömböt tartott a kezében, amelyet csókra nyújtott a rács előtt térdelő híveknek.

Egy paptól megtudjuk, hogy az üvegből szent Januárius véret őrzik. Ebben még nincsen semmi különös, a rendkívüli a dologban az, hogy

az 1600 évvel ezelőtt vértanu halált szenvedett beneventi püspök összeszáradt, sötét-színű vére minden évben több alkalomkor nyolc napon keresztül felhigul és melegen pezsog.

„Ez igazán érdekes”, — mondom társamnak — „ugy-e érdemes volt idejönni? Mert ha az akvárium csodálatos volt, itt egy igazi csodának vagyunk a szemtanúi.” „Es hogy meg végbe a csoda” — kérdeztük tovább az olasz egyházi férfit. — „Az egész meglehetősen egyszerű”, válaszolta ő. A szent ünnepén az ereklyét kiviszik a főoltár mögötti szekrényből, azután az oltárra teszik, ott felmutatják a népnek. Majd imákat végeznek előtte, amelyek alatt azonnal, vagy néhány óra múlva a vér folyékonyra lesz.

A csoda már igen sok ember megtérését eredményezte, mitöbb, nemcsak az embereket, hanem a zabolátlan természetű erőket is megszelidítette szent Januárius vére.

Igy például a Vezuv 1707-iki nagy kitörésénél, amelyet még Konstantinápolyban is észrevettek az égből elsötétülésén, ünnepélyes körmenetben kivitték a szent ereklyét a láva folyamra szembe és a tűzhányó alján helyezték el egy kis kápolnában. Erre a láva folyása hirtelen megszünt és már estére megint csillagos ég ragyogta be Nápolyt.

„De vajjon” — kockáztattuk meg — „nem akadnak-e olyanok, akik a csodát kétségbe vonták vagy természetes módon igyekeztek megmagyarázni?” „De még mennyire!” — válaszolta a pap — „némelyek azt állították, hogy az ég gyertyák melege vagy a pap kezeinek érintése és rázása forralja fel a palackban levő vért. Az üveget azonban nem rázzák és amint a kémikusok is bebizonyították, a meleg kisugárzása képtelen másfélvezredes vért felolvasztani.”

Megköszöntük a magyarázatot és utána megtekintettük a szent tiszteletére épített oldal-kápolnát. A drága márványt itt igazán nem marokkal, hanem vékával hintették el, a hét oltár és a falak valósággal roskadoznak alatta. Itt nyugszik IV. Ince pápa és — ki gondolta volna — a magyar királyi család egy sarja is: András, akit felesége, a nápolyi Johanna megfojtattott.

ÜZLETMEGNYITÁS!

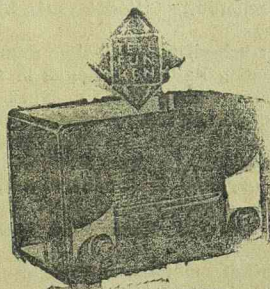
BRAUN ANTAL

Timisoara IV., Bulev. Berthelot 16, a zárdával szemben
Telefon 41-31. Alanti márkás áruk állandó nagyraktára,
a legolcsóbb napi árakban

A világhírű HOHNER akkor-deon, harmonika és szájharmonikák egyedárúsítása

Az összes vonós, pengetős és fuvóhangszerek legnagyobb raktára. Szakszerű és olcsó javítóműhely

A világhírű SIEMENS-rádiók egyedárúsítása a legnagyobb választékban

Adler, Steyr-Waffenrad, Austro Daimler, Puch, Ideal stb. kerékpárok. Viktoria, Puch stb. motorkerékpárok

Komplett zenekarok, iskolák és egyesületek külön rabattot élveznek!

HIREK

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Timişoara, L. Brătianu-tér 3.
Telefon: 28—10.

Aradi szerkesztő: Babuczay György
Eminescu-utca 8. Telefon 17—11.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Belföldön házhoz való kézbesítéssel együtt havonta
30.— lei, negyedévre 240.— lei, félévre 460.— lei és
egész évre 900.— lei. Magyarországon havonta 4.—
pengő, negyedévre 12.— pengő, félévre 24.— pengő
és egész évre 48.— pengő.

Hatóságoknak, közhivataloknak és közüzemeknek,
gyáraknak, vállalatoknak és részvénytársaságoknak
a rendes előfizetési díj kétszerese.

Falusi elmélkedés

Egy egészséges életbölcseletnek a lélekben
egymásután lépcsőzetesen felépítendő alapjai a
következők: Szépség, Jóság, Igazság, Szeretet,
Erkölc, Tudomány, Művészet és koronaként a
Vallás.

Ezen a lépcsőn felfelé haladva, érhetünk el
(René de Senne „Bevezetés a bölcsészettbe”
kötetével az értékek értékéhez: Istenhez,
című művének végösszefoglalásából — Revista
fund. reg. 1941. pag. 442.)

Saját laikus életbölcseletem, rendszertelenül
bár, de lassan-lassan szintén ide vezetett, de van
még két külön, szintén fontosnak vélt pontom —
melyekhez igyekeztem ragaszkodni:

I. Béke.

1) Béke mindenképp a családban.
(Határozott és állandó kitérés a veszekedés
elől és következképp az ártó haragtartás elől.)

2) Béke a szomszédokkal.

(Türelem hibákkal szemben, mert ilyenek
bennünk is vannak.)

3) Béke az egész községgel.

(Senkit sem támadni, csak védekezni, ha
nyíltan támadnak, de bosszúállás nélkül.)

II. Felnőttek állandó önellenőrzése.

Minden ember elődeitől örökölt alaptermé-
szettel születik, rendszeren a jónak és rossznak ke-
verékével.

A család, az iskola és az egyház igyekszik a
jó tulajdonságokat növelni és a rosszakat csök-
kenti, de bizonyos mértéken túl ez már nem
fokozható.

Ettől kezdve már csak az önségély segít és
ez kötelező is.

A kamaszkor után, érett ésszel, azonban az
ember még elősegítheti veleszületett rossz tu-
lajdonságainak további csökkentését — sőt tel-
jes elnyomását is — azzal, hogy állandóan ellen-
őrzi magát erős akarattal és így nem engedi
meg, hogy magának és hozzátartozóinak ártó
szenvédélyei és hibái rajta uralkodjanak.

Ha ezt valaki kitaró, szívós akarattal és
önfegyvellemmel eléri, vagyis mindig saját ura
marad, akkor jogos önértéssel hasznos és boldog
megelégedésben élő embernek vallhatja magát,
aki sem magában, sem másokban nem tesz kárt,
amiért szeretni és becsülni fogják.

ÖREG POSTAS.

— Románia új szentszéki követe XII. Pius
pápánál. Rómából jelenti a Rador: A Giornale
d'Italia közli, hogy Románia új szentszéki köve-
te és meghatalmazott minisztere, Pap Danila
tábornok tegnap kihallgatáson jelent meg XII.
Pius pápánál, akinek bemutatatta megbízólevelét.
Öszentsége a bemutatkozási szertartás után
hosszasan elbeszélgetett a román diplomatával.

— A felszabadult területek gazdasági ujja-
rendezése. Bucarestből jelentik: Predealin An-
tonescu tábornok államvezető elnöksége alatt
a miniszterek és államtitkárok ülést tartottak,
amelyen a besszarábiai és bukovinai vasuti háló-
zat, a közlekedési utak és a posta, valamint a
távírószolgálat helyreállításának kérdésével
foglalkoztak. Megtették a szükséges intézkedé-
seket a közrend biztosítása érdekében és meg-
tárgyalták a Besszarábiával és Bukovinával
kapcsolatos gazdasági és pénzügyi kérdéseket
is. Az ülésen fontos határozatokat hoztak a fel-
szabadított területek gazdasági és pénzügyi éle-
tének biztosítására és fejlesztésére.

— A török és svájci követ kihallgatása a
miniszterelnökhelyettesnél. Bucarestből jelenti
a Rador: Antonescu Mihai helyettes miniszter-
elnök és külügyminiszter tegnap kihallgatáson
fogadta Suphi Tanircer török nagykövetet és
René de Weck svájci követet.

William Hearst:

Rendezzenek népszavazást Amerika háborús beavatkozása ügyében

Az Egyesült Államok csak Angliának és a támadásnak ellentálló országoknak szállít benzint — Amerikai csapatok megszállták Trinidadot

Washingtonból jelenti az NTI, hogy az Associated Press értesülése szerint Roosevelt elnök utasította az amerikai külkereskedelmi kormánybiztost, hogy

szüntessen be minden repülőgépezem-
anyagszállítást az angol birodalom és
a támadásnak ellenálló meg nem szál-
lott országok kivételével.

A többi kőolajtermékek mennyisége az előbbi országok kivételével nem haladhatja túl a háboru kitérés előtti szállítások nagyságát.

Az NTI Amszterdamon keresztül úgy értesül a londoni rádióból, hogy a péntekről szombatira hajló éjjel

amerikai csapatok megszállták a Trini-
dad szigetén levő tengeri és légi támasz-
pontokat.

Trinidad a nyugatindiai szigetsorozatban
brit közigazgatási terület Dél-Amerika északke-
leti partja előtt. Az amerikai csapatok partra-

szállása az angol birodalom és az Egyesült Államok között történt megállapodás alapján történt.

Hearst, az ismert amerikai újságíró a New York Journal című lapban írott vezércikkében rámutat arra, hogy az amerikai közvélemény többsége a háborús beavatkozás ellen van. Ennek ellenére azonban Knox tengerészeti miniszter és a kormány többi tagja nincsen tisztában ezzel a ténnyel. Hearst azt javasolja, hogy

az Egyesült Államok népének a háborús beavatkozásról alkotott véleménye megismerésére, rendezzenek népszavazást.

Az NTI-nek Newyorkból érkezett jelentése közli, hogy a West Point nevű amerikai hajó pénteken megérkezett Newyorkba. A hajó mint ismeretes a németországi amerikai nagykövetség és a konzuli kar személyzetét szállította hazájába, miután előzőleg az Egyesült Államokban működött német és olasz diplomatákat hozta Európába.

— A propagandaminisztérium új vezértitkára. Bucarestből jelenti a Rador, hogy Antonescu Mihai, helyettes miniszterelnök, külügyminiszter, a propagandaügyi minisztérium vezetője Bădăuța Alexandru propagandaügyi igazgatót a propagandaminisztérium vezértitkárává nevezte ki.

— Romlanak az angol pénzügyek. Lissza bomból jelenti a Rador: A Német Távirati Iroda beszámol az angol pénzügyminisztérium hivatalos közleményéről, mely a Financial News című lapban jelent meg. Eszerint július 14 és 21 között a brit állami bevételek ismét csökkentek. Ennek a hétnek bevételi vesztesége 3 millió angol font. Ugyanakkor a kiadásai többet 48 millió font összegre rugott. A folyó költségvetési év kiadási többlete Nagybritanniában már eddig 957 millió angol font.

'TRANSILVANIA' magyar FOGMŰTEREM

Alapítva 1920-ban.
București, Str. Buzzești 12. Telefon 4.16.96.
Műfogak speciális készítése!!! Arany, porcellán és platina színű fehér fémből. Pontos, lelkiismeretes és tartós munkák. Fizetési feltételek és kedvezmények. Rendelés vasárnap délelőtt is!

— Zágrábban megkezdődtek a román-horvát gazdasági tárgyalások. Zágrábból jelenti a Rador: Pénteken megkezdődtek Zágrábban a román-horvát gazdasági tárgyalások, melyek több napig tartanak. Buzdugan Dimitrie román követ diszkrét adott a román gazdasági küldöttség fizetésére, melyen megjelent Szimics horvát kereskedelmiügyi miniszter is. A horvát sajtó részletesen foglalkozik a román-horvát tárgyalások menetével.

— Változás a török kormányban. Isztambulból érkező jelentés szerint a török gazdasági miniszter lemondott. Utódát már kinevezték.

— A német leányifjúság hazafias munkája. Berlinből jelenti a Rador: A német hivatalos lap a Führer rendeletét közli, melynek értelmében a német leányifjúság a háboru folyamán munkaszolgálatot végez az állam javára. A munkaszolgálatos leányok kórházakban, köz hivatásokban, a népjóléti intézmények munkájánál segítőknek, a segítségére szoruló, főleg több gyermekes családok gondozását végzik stb.

— Az amerikai munkanélküliség és az európai háború. Newyorki jelentés szerint az Egyesült Államokban megfittották a nyerselyem feldolgozását. Ez a rendelkezés azt jelenti, hogy az amerikai selyemfeldolgozó üzemek kénytelenek lesznek leállni. A rendelkezés száz hetvenezer munkás létezőkeit érinti.

Csodagyermek

játszik az előkelő szalonban egy nehéz szonátát, amelyben kiadós szünetek vannak. Egyik különösen hosszú pauza alatt egy idős hölgy jóakarattal, de mégis hallhatóan odasugja a kis hegedűvirtuózának:

— Mondd, fiacskám, miért nem játszol inkább olyasmit, amit jól tudsz?...

Rádió

Vasárnap, augusztus 3

Budapest I: 8: Zenés ébresztő, utána hang-
Istentisztelet közvetítése. 12 Déli hangverseny.
13 Hírek. 13.20 A hangverseny folytatása. 13.50
Német nyelvű hírek. 14 Rádióhíradó. 14.30 Ka-
tonaóra. 15.30 A sebesültek órája. 16.30 A Falu
órája. 17.45 Előadás. 18 Kolombusz Kristóf —
spanyol zene. 19 Hanglemezek. 19.50 Német
nyelvű hírek. 20 Rádióhíradó.

Rövidhullámú román adó: 23 Német nyelvű
adás, hanglemezek. 23.20 Olasz nyelvű adás,
hanglemezek. 23.40 Francia nyelvű adás, hang-
lemezek. 24 Angol nyelvű adás, hanglemezek.

Budapest: 8 Zenés ébresztő, utána hang-
lemezek. 8.45 Hírek. 9 Unitárius istentisztelet a
Kohányi-utcai templomból. 10 Egyházi ének és
szentbeszéd a budavári Koronázó rótemplomból.
11.15 Evangélikus istentisztelet a Deák-úri
templomból. 12.20 Időjelzés és vizállásjelentés.
12.30 Zenekari hangverseny. 13.40 Hírek. 14
Hanglemezek. 15 Gazdasági előadás. 15.45 Ci-
gányzene. 16.30 Előadás a gabona története cí-
men. 17 Hírek. 17.20 Katonaműsor. 18 Zene-
kari hangverseny. 18.20 Felolvasás: Mezei em-
berek között címen. 19 Hírek. 19.35 Elbeszélés.
20 Magyar nóták cigányzenekar kíséretével.
20.45 Sporteredmények. 21 A kérő című vigjá-
téki előadása. 21.40 Hírek. 22.10 Tánclémezek.
23 Idegennyelvű hírek. 23.25 Hanglemezek. 24
Hírek.

Budapest II nem közvetít műsort.

Legideálisabb araszépitő, finomító a FÖLDES-
féle GENIUS arccrém, esteli és nappali haszná-
latra. 1 téglai ára lei 60.—, GENIUS-puder 1
doboz ára lei 60.— FÖLDES GYÓGYSZER-
TÁR, ARAD.

Hétfő, augusztus 4

Bucuresti: 6 Induló, hírek, hangverseny.
12 Bécsi zene. 13 Hírek. 13.20 Opera- és operett-
részletek. 13.50 Német nyelvű hírek. 14 Radio-
híradó. 14.20 Katonaóra. 15.20 Riportázs. 15.30
A sebesültek órája. 17.30 Hírek. 17.45 Előadás.
18 Zongorahangverseny. 18.20 Hanglemezek. 19
Tudományos szemle. 19.15 Hanglemezek. 19.50
Német nyelvű hírek. 20 Rádióhíradó.

Rövidhullámú adó: 23 Német nyelvű adás,
hanglemezek. 23.20 Olasz nyelvű adás, hang-
lemezek. 23.20 Olasz nyelvű adás, hanglemezek.
23.40 Francia nyelvű adás, hanglemezek. 24 An-
gol nyelvű adás, hanglemezek.

Budapest I. 6.40: Ébresztő, utána torna. 7
Hírek, utána hanglemezek. 10.20 és 10.45 Felol-
vasások. 12.10 Zene. 12.40 Hírek. 13.30 Zene.
14.30 Hírek. 15.20 Hangverseny. 15.40 Előadás.
16.45 Hírek. 17.15 Hanglemezek. 17.30 Előadás.
18 Hangverseny. 18.30 Sport. 19 Hírek. 19.25
Felolvasás. 20 Zenekari hangverseny. 21.40 Hi-
rek. 22 Cigányzene. 23 Idegennyelvű hírek 23.25
Hanglemezek. 24 Hírek.

Budapest II nem közvetít műsort.

— Véres közelharc kanadai katonák és rendőrök között. Newyorkból jelenti az NTI, hogy mintegy ötszáz főből álló katonai osztag pénteken éjjel megtámadta az Uj-Skóciában levő Talko helység vásári berendezéseit. A támadás oka, hogy az elmúlt napon egy katonai szerencsétlenség következtében meghalt. A kivonult ötven főnyi rendőrséget a katonák lefegyverezték és összerombolták a vásári barátságait. A harc még akkor is tovább folyt, amikor a rend helyreállítására száznegyvenöt főnyi rendőri különítmény érkezett.

— Kisajátított zsidó ingatlanok körüli vizsgálásokat leplezték le Aradon. Az Aradon megjelenő Credinta című napilap legutóbbi számában közli, hogy az aradi törvényszék vizsgálóbírája letartóztatta Popoviciu Iancu dr. timisoarai közjegyzőt, Filip Iustin aradi ügyvédet, Windholz Béla dr. orvost, Iványi Menyhért kereskedőt és feleségét, Szigeti Oszkár kereskedőt és feleségét, Cosa Teodor Astra-gyári tisztviselőt és még több más személyt. Valamennyiük ellen az a vád, hogy a március 27-iki rendeltörvény alapján kisajátított városi zsidó ingatlanok körül visszaélést követtek el olyanformában, hogy színelvt adás-vételi szerződést készítettek, amelyet a törvény életbelépte előtti keltezéssel láttak el. Ennek az ügynek a szájai Timisoara-ra is átnyulnak és eddig mintegy tizen hat zsidó háztulajdonos van belekeverve. A vizsgálatot és a gyanúsítottak kihallgatását Ru zoianu Alexandru vezetőügyész személyesen végzi.

— Polgári közigazgatás Galiciában. Berlini jelentés szerint Galicia lemergi, sztaniszlavi és tarnopoli egykori kormányzóság területein a németek bevezették a polgári közigazgatást.

— Összeül a török nemzetgyűlés. Ankarából jelenti a Stefani iroda: Augusztus 4-én, hétfőn Ankarában összeül a török nemzetgyűlés. Másnap, kedden gyűlést tart a török néppárt parlamenti csoportja. Hír szerint Saradzoglu külügyminiszter ezalkalommal beszámolt az utóbbi hetek nemzetközi eseményeiről.

— Timisoarai anyakönyvi hírek. A timisoarai anyakönyvi hivatalban a következő születéseket jelentették be: Tillger Mátyás dr. cégjegyző Hanelore nevű leánya, Ferenti Alexandru földműves Fabiola nevű leánya, Kristóf István lakatossegéd Rozália nevű leánya, Erdélyi Antal műszerész Gertrud nevű leánya, Sipos Pál aranyművesegéd Ferenc nevű fia, Nebert Károly tanár Károly nevű fia, Theisz Gyula magántisztviselő Gerlinda nevű leánya. Meghaltak: Nagy Ferenc 85 éves gyárvárosi lakos, Rechner Vilmos 56 éves korában, Csik Sándor 47 éves hankszolga, gyárvárosi lakos, Mircea Joanné, született Radut Elena 62 éves a kórházban, Drapos Antalné, született Székely Katalin 44 éves, Marcus Simonné Elena 31 éves, Bauer Péter 56 éves munkás, Eberle Jakab 4 éves lieblingi gyermek a kórházban, Gáll Julianna 7 hónapos, Deczki Sándor 4 hónapos. Házasságot kötöttek: Schummer Artur magántisztviselő Sziacsan Máriával, Focht Antal kereskedősegéd Nyiczok Erzsébettel, Baumhof Péter mechanikus Daniél Erzsébettel, Moldovan Viorel műegyetemi hallgató Varga Juliannával, Gere József szövőmester Wieland Zsuzsannával, Dán Aurel soffőr Dobosan Luchici Draghinaival.

— Zsidók jelentkezése a timisoarai hadkiegészítő parancsnokságnál. Közöljük a zsidóknak a timisoarai hadkiegészítő parancsnokságnál történő jelentkezésére vonatkozó hivatalos közleményt. Kiegészítésül közöljük még azt, hogy 18 évtől 50 éves korig jelentkezni tartoznak azok a zsidók is, kiket bármilyen oknál fogva felmentettek a katonai szolgálattól. Ezek szeptember 4, 5 és 6-án a már közölt sorrendben tartoznak jelentkezni. Felhívjuk a zsidók figyelmét arra, hogy a szakadt és megromlott katonai könyvecskéiket hozzák rendbe és tisztítsák meg. A hadkiegészítő parancsnokságnál való jelentkezésnél igazolni kell, hogy kifizették a törvény és szabályzat által előírt katonai illeteket. A külföldön levő zsidók helyett megbizottjuk vagy egyik rokonuk jelentkezhet, vagy pedig nyomban az országba való visszatérésük után személyesen is. Ugyanakkor igazolniuk kell az előírt katonai illetek befizetését. Mindazok, akik nem jelentkezik az előírt napokon, a törvény által előírt büntetésben részesülnek.

— Meghalt, mert megharapta a veszett kutya. Eberle Jakab három éves lieblingi fiút hosszabb idő előtt megharapta egy veszett kutya. A gyermek állapota a Pasteur intézet kezelés ellenére is egyre rosszabbra fordult és tegnap éjszaka meghalt.

Szomolenszk körzetében a bolsevista csapatok minden kifőrészi kísérlete meghiúsult

Berlinből jelenti a Rador: Egy előretolt német alakulat tegnap Szomolenszktól keletre a Szomolenszk-Moszkva közötti autót közlekedési csomópontját elfoglalva elvágta a szovjet csapatok visszavonulási útját. A német tüzéség itt több löszerezrel, fegyverekkel és katonasággal megrakott gépkocsioszlopot megsemmisített, a bolsevisták szárai elpusztultak. Este felé a német csapatok előretűst kaptak, melynek segítségével egy újabb acélgyűrűt fontak a bekerített szovjet csapatok köré, melyek számára most már nincsen menekvés.

sággal megrakott gépkocsioszlopot megsemmisített, a bolsevisták szárai elpusztultak. Este felé a német csapatok előretűst kaptak, melynek segítségével egy újabb acélgyűrűt fontak a bekerített szovjet csapatok köré, melyek számára most már nincsen menekvés.

Japan vélemény szerint

Egyetlen szikra elegendő a kirobbanáshoz

Hat kereskedelmi hajót és egy cirkálót vesztettek az angolok a szicíliai csatában — Japan zárolta az indiai partokat

Római jelentés közli az olasz főhadiszállás közleményét, amely beszámol arról, hogy Szidi el Barranitól délre német repülőgépek ellenséges csapatösszevonásokat bombáztak. Kelet-Afrikában Gondar környékén angol különítményeket futamítottak meg az olaszok, egy Gondar felett megjelent gépet a légharító tüzéség lelőtt. Az ellenség augusztus 1-én éjjel több bombát dobott le az egyik szardiniai helysére és Lampedusa szigetére. Anyagi kár és emberáldozata nem volt a támadásnak.

A Havas-OFI ügynökség tokiói értesítése alapján Seizi Sakonju ellentengernagy, kereskedelmi és iparügyi miniszter az újságírók előtt tett nyilatkozatában kijelentette, hogy a nemzetközi helyzet feszültsége következtében egyetlen szikra elegendő a robbanáshoz.

Japan gazdasági helyzetével kapcsolatban megjegyezte a japán miniszter, hogy a kívülről jövő

gazdasági nyomás ellensúlyozására a nagy-ázsiai térsben levő országokkal fejleszti kereskedelmét, ezenkívül ipa-

ri termelését olyan mértékben szervezi meg, hogy az összhangban legyen az ország nyersanyagforrásaival és a nemzetvédelemmel.

Végül közölte a japán ellentengernagy, hogy a kormány mindent megtesz, amit a helyzet megkíván.

Az angol tengernagy hivatal, az olasz tengerészeti szakértők és hitelt érdemlő külföldi források szerint a július 23-i 24-i és 25-i szicíliai csatában az angol hajóhad a következő veszteségeket szenvedte: Hat kereskedelmi hajó egyenként tíz—tizenötezer tonnával és a Fearles nevű torpedóromboló. A Nelson cirkáló, az Ark-Royal repülőgép-anya-hajó, a Manchester cirkáló, egy Birmingham osztályú cirkáló és a 69-es számú torpedóromboló súlyos sérüléseket szenvedett. A csatában az angolok huszonhét repülőgépet vesztettek, az olaszok kilencet.

Tokiói jelentés szerint a japán pénzügyminisztérium augusztus 2-i érvénnyel zárolta a Japánban levő indiai javakat.

— Nagyarányu mozgalom Timisoarán a szegények segélyezésére. Barzotescu tábornok és Nasta Alexandru ezredes megyei prefektus, valamint a köztisztviselők, az egyházak, az ipar és kereskedelem, a jótékonsági egyesületek és számos előkelőség jelenlétében nyitotta meg Pop Eugen főpolgármester tegnap délelőtt azt az értekezletet, amely a kórházak, a sebesült és elesett katonák családjai és Timisoara város szegényei segélyezésére megindított mozgalom célját szolgálta. Barzotescu tábornok a hadsereg, Nasta Alexandru ezredes megyei prefektus a megye nevében csatlakozott a segélymozgalomhoz, majd az egyes kiküldöttek jelentették be csatlakozásukat a főpolgármester által kezdeményezett segélyakcióhoz. Erre a célra legalább husz millió leire van szükség. A befolyó összeget a város népjóléti osztálya kezeli és juttatja rendeltetési helyére.

— Dobroszláv Péter dr. meghalt. Budapestről érkezik a jelentés, hogy Dobroszláv Péter dr. ügyvéd a magyar fővárosban hatvanöt éves korában hirtelen meghalt. Dobroszláv Péter dr. a timistorontalmegyei Vingan született, ahol édesatyja kántortanító volt. 1900-ban Timisoarán nyitott ügyvédi irodát és a megye és város közéletében mint törvényhatósági bizottsági tag és hírlapíró tevékenyen vett részt. A függetlenségi párt bánásági kerületének meghalásában jelentős szerepet játszott. A világháború után a magyar fővárosba költözött, ahol ügyvédi gyakorlatot folytatott. Hirtelen halálát fia Dobroszláv Péter dr. a zágrábi magyar követség sajtóattaséja és leánya, férjezett Ugron Istvánné gyászolja.

— Megszüntetik a németek ellen tiltott határátlépés miatt indított eljárást. Dragalina Cornel tábornok és a német köztisztviselőség között megállapodás jött létre, amely szerint a német néposorothoz tartozó személyek ellen tiltott határátlépés miatt megindított eljárást megszüntetik és a vádlottakat, amennyiben a bírósági eljárás már folyamatban van, haladéktalanul szabadlátra helyezik. Megszüntetik azokat a pereket is, amelyekben német néposorothoz tartozó személyek ellen rekvirálási kihágások miatt indultak meg.

— A központi románosítási hivatal felhívása a vállalatokhoz. Bucurestiből jelenti, hogy a központi románosítási hivatal július 29-i rendelkezésével kapcsolatban felhívja a kereskedelmi és ipari vállalatok figyelmét, hogy az augusztus 15-ig beküldendő alkalmazotti kimutatásban a zsidókra nézve a következő adatokat kell közölniök a már ismertetett határidőig: Név és előnév, pontos hivatali beosztás, mióta áll a vállalat szolgálatában, iskolai végzettsége, fizetése, egyéb pénzbeni vagy természetbeni járandósága, milyen intézkedés történt eddig a vállalat, a központi románosítási hivatal, vagy a munkaelhelyező hivatal kezdeményezésére az illető alkalmazotti pótlására.

Ugyeletes gyógyszerárak

Timisoara: Vasárnap, augusztus 3-án a következő gyógyszerárak tartanak éjszakai szolgálatot: Belvárosban a Kun-gyógyszertár, Gyárvárosban a Maszalts- és Zeiner-gyógyszertárak, Erzsébetvárosban a Sárge-gyógyszertár, Józsefvárosban a Diana-gyógyszertár, Mehalában a Corvin- és Fratelián a Panaioth-gyógyszertár.

Hétfőn, augusztus 4-én a következő gyógyszerárak tartanak éjszakai szolgálatot: Belvárosban a Blumberg-gyógyszertár, Gyárvárosban a Jahner R.-gyógyszertár, Erzsébetvárosban a Maria-gyógyszertár, Józsefvárosban az Ungváry-gyógyszertár, Mehalában a Corvin- és Fratelián a Panaioth-gyógyszertárak.

Mozi

Timisoaran vasárnap és hétfőn a mozik műsora a következő: Apollo: Hazai dalok. Capitol: Sólomasszony. Thalia: Tavasz ébredése. Corso: Mister Moto vészélyben. Fratelián-mozi: Árulók. Roxy-mozi: A titokzatos futár.

Találja ki

milyen kölnit használnak legújabbán! — mondotta mosolyogva Önagysága, amikor sietős korzói sétafikálása során két percre kegyeskedett szöbalegyedni velem, a közönséges járókelővel. A kérdés zavarba hozott, mert kölni illatot a közelben nem éreztem, de annál fojtóbb „dohányillat” csapta meg szaglőérzékemet. Önagysága ugyanis nagy dohányos. Saját bevallása szerint naponta elszív harminc cigarettát is. A körülötte terjengő „dohányillat” — ez talán enyhe kifejezés, de fedi a lényegét — mindennél ékebben bizonyítja, hogy valóban ez a tényállás. Napi harminc cigarettá. Kölniillatnak viszont semmi jele.

— Náthás vagyok, nem tudom megállapítani, milyen kölnije van — válaszoltam kitérően. Pedig úgy a számon volt, hogy megmondjam:

— Ez hamisítatlan Dorobanti-illat...

Csak hát az ember nem lehet ennyire őszinte, ugyebár?... (komisz)

— A patronázmozgalom a hadbavonultakért. Bucurestiből jelenti a Rador: A szociális megsegítés érdekében tevékenykedő patronázstanács a frontharcosok családjainak segélyezése céljából elhatározta, hogy együttműködik a kormányval. Megtett minden intézkedést arra vonatkozólag, hogy a mozgósítottak családjai az államtól kapott pénzeszközök kiegészítéseként „családi pótlékot” kapjanak.

— Németország győzelmébe vetett meggyőződését hangoztatta Göbbels birodalmi miniszter. Berlinből jelenti a Rador: Göbbels dr. birodalmi miniszter többnapos értekezletre hívta össze a nemzetiszocialista népjóléti szervezetek vezetőit. Egyik beszédében Göbbels dr. utalt arra, hogy a most folyó háború a német fegyverek biztos győzelmét fogja eredményezni s rámutatott arra a nagy veszélyre, amit a boisevizmus esetleges meglepetésszerű támadása jelenthetett volna a német népre.

— Mozgalmas napok a francia belpolitikában. Vichyből jelenti a Rador: De Brinon, a megszállott francia területek kormánybiztosa tegnap délben Vichybe érkezett. Délután kihallgatáson jelent meg Pétain tábornagy, államfőnél, majd Darlan tengernagy, helyettes miniszterelnökkel folytatott megbeszélést. Hír szerint De Brinon több vezető politikussal fog még táncszelni.

Felére csökkent a kanadai gépkocsitermelés. A kanadai termelésügyi miniszter bejelentette, hogy a jövő termelési időnyben a gépkocsitermelést negyvennégy százalékkal csökkentik.

— Legideálisabb hashajtó, vértisztító, epehajtó a Dr. Földes-féle Solvo-pirula. Székrekedés, bélrenyheség, rossz emésztés, gyomorrontás, felfúvódás, gyomor- és bélfájdalmaknál teljes gyógyulást nyújt. Egy doboz ára 30 lei. Minden városi és vidéki gyógyszerárban és drogériában kapható.

— A londoni finn követ tegnap közölte Edennek a finn—angol diplomáciai viszony megszakítását. Amszterdamból jelenti a NTI: Finnország londoni követe, Gripenberg pénteken este megjelent a brit külügyi hivatalban és közölte Eden külügyminiszterrel, hogy a finn kormány elhatározta a finn—angol diplomáciai kapcsolatok megszakítását. Ennek következtében Verekker helsinki brit követet London utasította, hogy kérje ki utlevélét.

A TIMISOARAI MENTŐK TELEFONJA: 44-44

Szövetkezeti alapra helyezik a bolgár mezőgazdaságot. A bolgár földművelésügyi minisztérium közlése szerint az elmúlt évben huszonegy községben a földművesek kizárólag szövetkezeti alapon művelték földjüket. A kitűnő terméseredmények következtében az idén újabb negyvenkilenc községben dolgoztak szövetkezetekbe tömörülve a bolgár mezőgazdák. Minden földműves a szövetkezetbe megművelendő földjét és mezőgazdasági eszközeit, valamint munkáját hozza. A termései földjének arányitva részesül, míg a munka ellenértékét pénzben kapja meg. A pénzügyminisztérium ezeknek a szövetkezeteknek nagyobb pénzügyi segítyt adott. A múlt évben például minden ilyen szövetkezet kétféle millió levát kapott.

SCHIFF BÉLA (TIMIȘOARA)

Háromszor ment neki a halálnak a ráncosarcu koldusasszony, aki valamikor ünnepelt színész nő volt

A timisoarai Neptun-fürdő előtt, a virágágyat befogó kis cementkerítésen, ráncosarcu, öreg koldusasszony kuporog. Itt-ott igazít valamit molyrágta fakó fejkendőjén, vagy to'cott-foldott kosarából palackot szed elő és iddoggal. Nem érdeklő a körülötte lejátszódó élet, de egyszerre mégis hirtelen felcihelődik. Járókelő jött arra, akit ismer és aki már messziről kéri: — No mi az, művésznő?

— Ötvennyolc éves vagyok ma — mondja alázattal a ráncosarcu öreg koldusasszony — ma van a születésnapom. Az apám beírta az édesanyám imakönyvébe, hogy mikor születtem... Hja, már az édesanyám imakönyve sincs meg...

Ráncos, rongyos koldusasszony, aki az utca forgatagában rádöbben, hogy neki is van születésnapja...! Koldusasszony, akit művésznőnek titulálnak... Vajjon hogy fogja megülni ezt a napot?

A születésnap ajándék igen kielégíthette, nagy meghajlással köszöni meg:

— Ma legalább elmegyek a kocsmába és nyolc leiórt megveszek egy levest. Két napja nem ettem főttet.

„VAJDA MARGIT VAGYOK, DRÁMAI SZINÉSZNŐ...”

— Maga művésznő?

— Hát ismer engem az ur... És csodálkozik, hogy akad, aki őt nem ismeri, mindjárt be is mutatkozik:

— Vajda Margit vagyok. Drámaj színész nő voltam Krecsányinál... Bizony, én is jobb napokat láttam...

Ki gondolta volna, hogy a ráncosarcu, vén koldusasszony, aki az utcán üli meg a születésnapját, a timisoarai színésznő egy ünnepelt napja volt és hogy fakó rongyai érdekes regényt takargatnak. Amilyet csak az élet képes írni!

— Színisnővendék voltam három évig Rákosi Szidiné, a Szidi-mamánál az akadémián...

Boldog mosoly suhan át az arca barázdáin. Tenyerével mutatja:

— Ilyen alacsony asszony volt, ni...

— Hát volt-e taps?

— Tessék hagyni, nem jó még csak gondolni se rá. Olyan szomorú dolog, ha minden eszembe jut...

Csodálatosan kifejező a vén, barázdaszeltet arc, szinte művészi arekifejezés tükrözi vissza az érzelmeket. És ilyen továbbra is, amikor ez a rongyos, fejkendő koldusasszony az élete sorát vázolja.

KÁRTYA, NŐK, SIKKASZTÁS...

A koldusasszony életregénye, ahogyan maga elmondja: ... Az apám, de még a nagyapám is bányász volt. Az nagyapám bátyja nagyprépost volt Nyitrában, Garamszentkeresztről jött értünk a hintó, ha meglátogattuk. Színisnővendék lettem, aztán színész nő. Miskolcon játszottam Palágyi Lajosnál, de Pesten is és Timisoarán, meg másutt is. Aztán baj lett a hangommal, áttértem a drámához. Voltak szép napok, ragyogók. Volt, hogy grófokkal, bárókkal mulattam a kávéházban, de a szivemet csak egynek adtam. Ugyiszólván együtt nőtünk föl, alerdész lett. Mondták rokonaim, hogy boldogtalan lesznek veled, de nem hallgattam rájuk. Főnkretett... Kártya, nők, sikkasztás... Utoljára láttam, amikor a világháború kitört, azóta sem tudom, hol van...

— Angol képviselő letartóztatása. A Rador stockholmi jelentése szerint Londonban letartóztatták Sir Herbert Paul Latham képviselőt, akit azzal gyanúsítanak, hogy a haditörvényeket megszegte.

— Adományok. A timisoarai dr. Kakuk-csecsemővédő és napközi gyermekotthon javára Horváth Lajos (Ocna Muresului) 100 leit, Mühsammer Emma (Bazias) pedig 200 leit adományozott. — Elekes István rokkant rikkancs számára Györgyösi és Pápa 500 leit adományoztak.

— Halálos baleset a buza behordásánál. Lazi Vasile tizenkilenc éves Sanmihail Roman községbeli legény leesett a buzával megrakott szekerről. A fiatalember koponyaalapi törést szenvedett és nyomban meghalt.

Ujabb fejezet: Timisoarán még a régi szín házban játszottam, amely leégett. Kedves este a színház melletti kávéházban. A Piros bugyvelárist, a Tatárjársát adtuk:

Ó holdas este,

Mért lett szivem veszte...

Miért?... Ma magamra maradtam, senkim sincsen, csak a Jóisten. Volt egy színházi fodrász, aki dekorált engem. Utóbb velem maradtam. Jember volt, nem volt goromba, nem vert. Sokfeljártunk. Egyik helyen Fekete Mihállyal találkoztunk és száz-száz leiót adott nekünk. Segény Lajos, 12 esztendeje, hogy meghalt Lugojoitűdővészből. Voltam aztán szolgálatban, nem fizettek semmit, de enni adtak. És most koldulok...

PARITTYÁZÓ SUHANCOK, KOLDUSOK KIFOSZTÓJA, ÖNGYILKOSSÁG

Az egykori színész nő, akinek valamikor háromszobás lakása volt, ma megüli születésnapját: ... De most megyek, ide a Begára... mosakodni, fésülködni. Csak azok a rossz gyerekek ne volnának! A multkor is, amíg mosakodtam, a tulsó partról parittyáztak rám és csufoltak... Aztán akadt itt zsebmetsző is, attól kell óvakodni. Nem kimél senkit. Öreg koldu aludt a partj bokrok alatt, a zsebmetsző oda kuszott, felvágta kabátját és elvitte a koldu szántiz leiót... Hogy hol lakom? Itt kinn... ahol lehet. Esetleg a Dóm-templom hátsó ajtajának küszöbén. Egyszer ott akartam meghalni. Háromszor voltam öngyilkos. Még az urammal együtt voltunk és egyszer sztrichint vettem be. Máskor a gyárvárosi híd alá fektüdtem, hogy megfagyjak. Január másodikán volt ez, igen jó emlékszem. Ujssággal takartam be az arcomat és úgy maradtam fekvé egész éjszakán. Reggel egy ur jött vadászakutyájával és rámtalált. Mé akkor szép ruháim voltak és magasszáru sárga cipő a lábamon... Kérem, csak semmi feltűnést ne mondjat annak az urnak... Meg akartam használni, de ez a magánügyem...! Legutóbb meg Dóm-templom mögé fektüdtem le az ajtóhoz hogy megfagyjak. Rettentő hideg volt, február. Ugy talált rám egy rendőr... Bevitt az őrszobába, pokróccal betakart és reggelre kérdezte hogy vagyok? Nem kell-e kórházba mennem Isten meints! Sietve távoztam az irtalmas pokrokhöz, akik mindig jók velem és mindig adnak valamit. Azon a napon pedig kivételesen gyógyiszer kértem fölűk és látja, ma is itt vagyok... Háromszor mentem neki a halálnak és még mindig élek...

— Csökölöm a kezét, erőt, egészséget! — mondja aztán hirtelen, bucsuzóló Vajda Margit aki Krecsányinál játszott a Tatárjárásban és most tipegve elindult a Begapartra. Falábu koldus állja el az utját:

— Kell-e lyukas pénz? Ugyan eszerélje be van vagy öt leire való...

De a ráncosarcu koldusasszony nem fogalkozik ilyen „ügyletekkel.” Ma a mult elevengett fel előtte, a szülői ház képe. Újból átélte és átérzte az életét, emlékezett a háromszobás lakására, ma visszhangzottak lelkeben a tapsok amelyek egykor neki szölkáltak és — és ma a születésnapját is meg akarja ülni.

Éltipegett a Begához, mosakodni, fésülködni, hogy illően jelenjék meg a kocsmában. Megenni a nyolc leies születésnap levest, amely már úgy vágyakozott.

— Hollywood a filmbetrányok után a politikai botrányok városa lesz? Washingtonból jelenti az NTI: A katonai szolgálati idő meghosszabbításának kérdéséhez hozzászólv: Wheeler szenátor az amerikai filmipart azza vádolta, hogy háborus propagandát fejt ki. Ugyanilyen elítélő módon nyilatkozott Wheeler szenátor Willkie, Stimson, Knox és Donovlan személyéről is: ez utóbbit az Egyesült Államok titkosrendőrsége főnökének nevezte. Wheeler szenátor felolvasott egy losangelesi jelentést, mely szerint a hollywoodi filmipar tisztviselőit arra akarják kötelezni, hogy vegyenek részt Willkie háborus uszító mozgalmaiban. Willkie erőlködése azonban minden ilyen mesterkedés ellenére meghiúsult.

SPORTTESEMÉNYEK

A leányok testnevelése a népi életcélok szolgálatában

Az egészséges nevelés és a kiválasztódás szempontjából feltétlenül szükséges, hogy az ifjúságnak az életre történő előkészítésében az egyik főhelyre kerüljön a testnevelés. Ez a tétel egyformán áll a mindkét nembeli ifjúság számára, bár a cél elérése érdekében használandó utak különbözők. Ez a leányok és a fiúk különböző természetű adottságaiból és különböző életcélokból önként adódik. Egy nép külső fennállását a férfiak fiatal kiinduló ereje tartja fenn. Ezzel szemben a nők életüketől duzzadó szépsége a nép belső növekedését és fentartását biztosítja, aminek ugyancsak szükséges a testgyakorlás általi nevelés. A leányokban fel kell ébreszteni a test és a lélek természetes és egészséges erejét, ami annak idején az áldozatkészség és az önbizalom forrása lesz. A testnevelés mindenképp előtti egészséges életmódot kíván. A leányok egészségét fentartani és fejlődésében elősegíteni azonban csak a korunknak és a természetnek megfelelő módon összeállított testgyakorlással lehet. Az ifjútól erejének teljes beleadását kivárhatja a sporttanár. A leányoknak nem szabad kimerülniök, hanem ellenkezőleg erőt kell felhalmozniok, hogy későbbi nagy feladataik-

nak mint asszonyok és anyák eleget tehessenek. Ezzel nem mondtuk azt, hogy a leányoktól egyáltalában nem szabad sportteljesítményt kívánni. A leányokban is van becsvágy és ők is akarnak a sport terén valamit felmutatni. Az erőnek eme bizonyossága hozza meg az önbizalmat, amely feltétlenül szükséges a leányoknál épenugy, mint a fiuknál egyformán megkívánt nagy, akaraterős teljesítőképességhez. A nőnek van még egy feladata: hogy hordozója legyen a népe kulturájának. Ezen cél eléréséhez sokban hozzájárulhat a testnevelés, ha a természetes adottságokat már a kisleányoknál módszeres testgyakorlással elősegítik. Ezzel mozgólataikat mindenféle gátlástól mentesekké teszik és a torna, valamint a ritmika által fölkelik az érdeklődést a formák és a szépség iránt. Tisztultság, egyenesség mellett a testi és lelki kiegyensúlyozottság az amely meghatározza egy kultúra helyes irányvonalát. Tisztán, egyenesen és testileg-lelkileg kiegyensúlyozottan tehet eleget a gyermekből asszonnyá fejlődött nő legjobban élethivatásának, amellyel népe egészséges fennmaradását és kulturáját szolgálja.

Sportterek mindenfelől

A Róma-Kupában a horvát teniszesezők nagy győzelme után, amelyet az olaszok felett arattak, a helyeztet a következők:

1. Magyarország 3 2 — 1 7:9 4
2. Németország 2 1 — 1 7:4 2
3. Olaszország 3 1 — 2 8:3 2
4. Horvátország 2 1 — 1 5:6 2

A Róma-Kupa legközelebbi mérkőzése valószínűleg a horvát-magyar mérkőzés lesz Zágrábban.

A dán uszobajnokságok női számainak eredményeiről már beszámoltunk, most a férfi eredményeket közöljük: 100 m. gyors: Peterson 1:04.1, 200 m. mell: Poulsen 3:00.3, 4x200 m. gyorsváltó: DMG Kopenhága 10:59.3.

A holland teniszbajnokságokon van Swol szerepelt a legjobban. A kiváló holland teniszező megnyerte a férfi-egyest és van der Heyden-nel

az oldalán, a férfi páros bajnokságot is. A női egyesben Couquerque, a többszörös holland bajnoknő győzött.

Tegnap kezdődött Magyarországon az erdélyi uszókongresszus alkalmából megrendezett uszóverseny, amelyen 31 egyesület több mint 300 nevezést adott le.

Bodola—Tóth balszárnya lesz a NAC-nak. Az újpesti balszárny Tóth általános meglepetésre otthagyja a lila-fehéreket és a NAC-ban akar szerepelni. Tóth a NAC-tól egy fakereskedést kap és azután már mint amatőr szerepel tovább.

Magyarországon megjelent a mindkét nembeli ifjúság iskolai és iskolán kívüli sportolásának egységes vezetéséről szóló törvény. A törvény szerint az OTT megszűnik és országos vezető irányítja majd a sporttevékenységet egy országos sportközpont és egy szakértőkből ki nevezett sportbizottság segítségével.

HÉT-MILLIÁRDNAL NAGYOBB A DOHÁNY-JÖVEDEK KÖLTSÉGVETÉSE. A dohányjövődék vezérigazgatósága összeállította az 1941—42 évi költségvetést, amely 7 milliárd 308 millió lejt tesz ki. Ebből az összegből 5 milliárd 900 millió lejt vettek fel dohányneműekből származó bevételre, robbanó anyagokra 165 millió lejt, belföldi sóeladásra 540 millió lejt, külföldi sóeladásra 140 millió lejt, dohányneműek kivitelére 7 millió 500 ezer lejt, gyufa-eladásból származó járandóságra 250 millió 777 ezer lejt, öngyújtóra 480 ezer lejt.

Megindul a szövetkezeti élet Bukovinában és Bessarabiában. A visszafoglalt területek gazdasági életének helyreállításával egyidejűleg a szövetkezeti élet is megindul. Elsősorban hal-értékesítő szövetkezetek kezdik meg működésüket.

Szigoru adóellenőrzés kezdődik. A pénzügy-minisztérium közli, hogy augusztus elsejétől kezdve szigorú ellenőrzést lépett életbe a négy százalékos rendkívüli nemzetvédelmi illetékre nézve. Az adóellenőrök utasítást kaptak, hogy úgy a fővárosban, mint a vidéken hatékony ellenőrzést fejtsenek ki. A minisztérium felhívja az adózók figyelmét, hogy a közvetett adókat nemfizetés esetében a törvényileg megállapított késedelmi kamattal hajtják be. A nemzetvédelmi illeték elleni kihágók nevét közlik a sajtóval és a Nemzeti Bankkal. Közlik még, hogy felügyelő bizottságok ellenőrzik az örökösödési és egyenértékadó kifizetését. Azokat, akikről megállapított adóvallomást erre a két adónemre, állapítást nyer, hogy nem adták be kellő időben megbirságolják.

Közléjszállító vagonok bérösszege. A közellátási minisztérium rendelete értelmében a közellátási minisztérium szállítására szolgáló vasúti tartálykocsik napi bérösszege kétszáz lei. Ehhez az összeghez hozzászámítandó a biztosítási díj és az időszaki felülvizsgálási illeték.

Fizetési pótlékokat kapnak a besszarabiai köztisztviselők. A hivatalos lapban megjelent rendelet értelmében a bukovinai és besszarabiai köztisztviselőknek és állami hatóságoknál szolgálatot teljesítő tisztviselők tízezer lei havi fizetésig harmanc százalék, tíz és husz ezer lei között husz százalék, husz ezer leien felül tíz százalék fizetési pótlékokat élveznek. Az eddigi fizetéshez járult különböző pótlékokat a felémelt összeg után számítják. A fizetési pótlékból nem történik nyugdíj- és adólevonás.

Hivatalos devizaárfolyamok. (Az első szám a vételt, a második az eladási jelenteli): Szabadforgalmu devizák (90 százalékos felárral): Dollár 187.60—195, svájci frank 43.55—45.26. Kliring devizák: Drachma 1.21—1.22 dinár 2.808—3.05, német márka 59—60, szlovák korona (38 százalékos felárral) 4.68—4.77, pengő 26.50—27, dán korona 30—30, finn márka 2.50—2.50, török font 92—92, líra 9.50—9.50, francia frank (38 százalékos felárral): 3.22—3.34, Font devizák (90 százalékos felárral): Angol font 757.44—787.26, egyiptomi font 776.91—807.50, palesztinai font 760.29—790.21.

Határidő napló

AUGUSZTUS 3:

Ervényüket veszítik az 1940 április 1-én kibocsátott kétszázalékos nemzetvédelmi illeték-bélyegeket. A bélyegeknél négyszázalékos kibocsátásura történő becserélését a pénzügyigazgatóságok intézik.

AUGUSZTUS 4:

A nyersgumit cipőkészítésre használó iparvállalatok készletükéről jelentést kötelesek tenni a nemzetvédelmi minisztérium hadfelszerelési államtitkárságának hadiipari ügyosztályához.

AUGUSZTUS 10:

Kertészeti forgalmi adója havonta eddig a napig kifizetendő.

AUGUSZTUS 11:

Azok a vállalatok, amelyeknek 1940 október 5 utáni keltezésű igazolás van a birtokukban arról, hogy a kérdéses vállalatnál nem működött románosítási kormánybiztos, ellenőrző felügyelő vagy különleges kormánybiztos, ezeket az igazolásokat eddig a napig tartoznak eljuttatni a románosítási és telepítési államtitkársághoz.

AUGUSZTUS 15:

Vállalatok, társulatok, alapítványok és intézmények két példányban kiállított kimutatást kell felterjeszsenek a központi románosítási hivatalhoz. Feltüntetendő az 1940 november 1-1 és 1941 augusztus 1-i fizetési táblázaton szereplő alkalmazottak neve, iskolai végzettsége, népi hivatartozottsága és fizetése. Zsidó alkalmazottaknál külön feltüntetendő az esetleges mellérendelt román alkalmazott neve és az intézkedést jóváhagyó rendelkezés száma.

KÖZGAZDASÁG

A földművelésügyi minisztérium intézkedései az őszi mezőgazdasági munkálatok elvégzésére

Növelik az olajsmagvakkal, főzélékével és rizzsel bevetett terület nagyságát

A földművelésügyi minisztérium részletes tájékoztatót küldött a mezőgazdasági kamaráknak az elvégzendő őszi mezőgazdasági munkálatokra és egyéb kérdésekre nézve. A rendelkezés a gazdák részére kötelező módon előírja a földek tarlózását. Akik ezt elhanyagolják, a mezőgazdasági törvény értelmében megbüntetik. A borsó zsiszikkmentesítése ügyében közli a minisztérium, hogy ebből a célból a gabonatarló mellett ciánkamarákat állított fel, ahol a borsótermést mentesítik a férégtől és így az hosszú ideig eláll és hasznosítható.

A közelmúltban felállított gyümölcszikkasztó és aszalógyárak teljes üzembn vannak. Jelenleg a kajszin és málna feldolgozása folyik. A minisztérium el-

határozta, hogy a hadsereg és a polgári lakosság téli szükségletének fedezésére nagyobb mennyiségű szarított főzélékével raktaóroz el.

Közli továbbá a miniszteri leirat, hogy elkészült a jövő évi tavaszi mezőgazdasági munkálatok terve. A bevetendő terület nagysága nagyjában azonos marad az ideivel, csupán az olajsmagvak, kel és főzélékével bevetett területet növelik. Intézkedés történt abban az irányban, hogy már az őszi vetések elvégzésére a gazdák az egyes vidékek éghajlati viszonyának és földjének legmegfelelőbb vetőmagot kapják. A röviddel ezelőtt bejelentett rizstermelési akciót kiterjesztik és a rizstermelő gazdáknak hiteket és egyéb kedvezményeket nyújtanak.

Fizetési könnyítések Franciaország megszállott és szabad része között. A vichy kormány most fejezte be tárgyalásait a párisi német megszálló hatóságokkal a két ország rész közötti fizetési átutalások ügyében. Megegédték, hogy a jövőben a megszállott és szabad Franciaország között bármilyen összegű pénzt utalhassanak át.

A budapesti tőzsdén nem jegyzik az angol fontot és dollárt. A magyar Nemzeti Bank igazgatósága szombattól kezdve nem jegyezte az angol fontot és dollárt. Intézkedését azzal indokolta, hogy ennek a két valutának az európai országokban nincsen gyakorlati értéke. (Rador.)

MEGHOSSZABBÍTOTTÁK AZ OLASZ-ROMÁN ÁRUCSERE- ÉS FIZETÉSI EGYEZMÉNYT. Most tért vissza Rómából az a román küldöttség, amely az olasz-román árucserre- és fizetési egyezmény ügyében tárgyal az olasz hivatalos körökkel. A megbeszélések végén aláírt jegyzőkönyv értelmében csekély változtatással 6 hónappal meghosszabbították a jelenleg érvényben levő egyezményt.

Harmincháromezer dohánytőzsdé van az országban. A dohányjövődék vezérigazgatóságának kiadott jelentése szerint 1941 április 30-án 33 ezer 324 dohányáruda működött az országban. Ebből a számból 2383 különleges dohánytőzsdé és 28 ezer 410 falusi dohányáruda.

APRÓ HIRDETÉSEK

Alkalmazás

Kendés tiszta bejárónő a délelőtti órára felvétetik. Jelentkezni Timisoara II., Str. Petre Tegle 1, ajtó 3. (4605)

GYÓGYSZERESZT vagy **gyógy-szerésznőt** diplomával, vagy anélkül, felületen megbízhatót, három nyelven beszélőt, hosszú alkalmazásra, azonnali belépésre keresek. Csillag gyógyszerár, A. Gönczy, Alba-Iulia. (3064)

Keresek abszolút megbízható idősebb nőt kisebb háztartás vezetésére. Moldovan, Timisoara III., Str. 1 Decembrie 4. Jelentkezni 2—3 óra között. (1847)

Fonókat, len és gyapjában gyakorlottat felveszek. Arad, Banul Mărăcine 11/a. (3065)

Románul beszélő nő, aki számlázásban jártas és kiszolgálásban segítőkész, festékküzelébe felvétetik. Cim a timisoarai kiadóban. (1883)

Jó családból való szerény igényű 15 éves leányt keresek gyermek mellé. Cim: Zaránd fényképészet, Pancota, Arad-megye. (3087)

Elhelyezkedést igénylő korrekt nőt keres egyedülálló nyugdíjas állami tisztviselő. Cimeket „Megértő” jelígre a timisoarai kiadóba. (1868)

84 holdas tanyára, Valcani község határán, többtagú igamarhával rendelkező család kerestetik feleségmunkára. A vetőmagot előlegezi a tulajdonos. Timisoara I., Str. Ady 2, III. em. (Demian). (1880)

Varrónő, mesterkönyvvel városi szalon részére felvétetik Érdeklődni este 7-kor Haas-féle szabásati iskolában. Timisoara I., Piata Unirii 5. (1869)

Allást keres

Irodakisasszony állást keres, esetleg nyári szabadságokat helyettesít, gyermek mellé is megy. Cimeket a timisoarai kiadóba. (4830)

Nádszékletet befoglaló egy vak. Timisoara, II., Str. Barbu Delavrancea 28. Wilverth. (4358)

Intelligens 40 éves komoly övezgyasszony házvezetónői vagy más megfelelő állást keres. Ajánlatot „Perfekt háziasszony” jelígre a timisoarai kiadóba. (1879)

Gyorsíró, perfekt német, román, magyar levelező állást keres. Vállal óralevelezést, megy napszámra helyettesíteni koncentráltakat. Az ajánlatokat „Irodai munkaerő” jelígre a timisoarai kiadóba. (1867)

Házvezetónőnek menne vidékre is szívesen, gazdaságba, esetleg magányos urhoz, középkorú keresztyen uriassonny. Leveleket „Fajbaromfi tenyésztésben szakértő” jelígre a timisoarai kiadóba. (1872)

Lakás

Szépén butorozott szoba villában egyedülálló szolid személy részére kiadó. Megtekinthető d. u. 4 óráig. Cim a timisoarai kiadóban. (4810)

Butorozott utcai szoba fürdőszobával használatlalt azonnal, vagy 15-ére kiadó. Timisoara, IV., Str. Bratianu 23, I. em. 3. (1865)

Üres butor nélküli szép modern szoba Belvárosban augusztus 15-re kiadó. Bővebbet: Timisoara, Telefon 23-44.

Különbejárattal butorozott szoba fürdőszobahasználattal 1—2 személynek, esetleg teljes ellátással augusztus 1-re kiadó. Timisoara IV., Mircea Voda 3. (4389)

Bérbeadó két egymásbanyiló butorozott szoba Timisoara-erzsébetvárosi villanegyedben augusztus 15-re. Reflektánsok adják a timisoarai kiadóba címüket „Csendes lakó” jelíge alatt. (1877)

Adás-vétel

Varrógép, jó állapotban lévő, megvételre kerestetik. Cimeket a timisoarai kiadóba. (4811)

Jégszekrények, varrógépek, irodaberendezések, irógépek, hálósobák, ebédlők, matracok, ottománok, kerti butorok, Thonet-székek olcsón eladók. Megvételre keresünk kombinált szobát, ebédlőt és teljes lakberendezést. Timisoara IV., Piata Külti 2, az udvarban. (3081)

MIELŐTT VENNE VAGY ELADNA külföldi vagy belföldi perzsát, antik butort, márkás porcellánt, ezüst dísz tárgyat, műtárgyat, festményt, szobrot, Wertheimkasszát, irógépet, könyvritkaságot, linoleumot, irodaberendezést — forduljon bizalommal az „AR-TA” bizományi üzlethez, Arad, Strada Alexandri 5. (3060)

Makulatura kapható a Déli Hírlap kiadóhivatalában, Timisoara. (4500)

Vennék díofurniros modern hálósobát. Cimeket a timisoarai kiadóba. (4831)

Fényképészeti műterem elsőrendű vevőkörrel Hunedoarán és Alba-Iulián eladó vagy bérbeadó. Foto Bach, Alba-Iulia. (3076)

Figyelem! Jégszekrények, recamierek, kasszák, íróasztalok, irógépek, varrógépek, kombinált szobák, ebédlők, egyes butordarabok új és használt állapotban, óriási választékban legolcsóbban kaphatók. Keleti és belföldi szőnyegek nagy választékban! Vesszünk teljes lakásberendezéseket, szőnyegeket, ezüstöt, nemes porcellánt. Tempo bizományi üzlet, Arad, Fischer Elíz-palota. Telefon 19-75 sz. (3059)

Huszholdas tanyásbirtok, prima, sík szántóföld a Crisul Negru mellett, esetleg két részben eladó. Cim Rudolf Mosse Arad, Str. Eminescu 8. szám. (3072)

Pianino, jókarban lévő, megvételre kerestetik. Cimeket a timisoarai kiadóba. (1871)

Vegyen egy pár vászoncipőt, olcsóbb, mint egy pár feltalp. Bőrcipőjét tegye el télire. Grossmann Sándor r.-t., Timisoara II., Piata Traian. Vizonteladókknak is eladunk. (1874)

Garderobszekrény, lehetőleg tükörrel, megvételre kerestetik. Cimeket a timisoarai kiadóba. (4930)

Hustalan napokon nélkülözhetetlen tanácsadó a Mazdaznan-kézsakácskönyv. Kapható: Jachan könyvkereskedésben. Ara 35 lei. Timisoara, I. (1870)

Eladó 3x2 perzsa mintájú argamán szőnyeg. Arad, Bul. Carol 18. emelet 4. (3061)

Sarok-házhely házzal, kerttel és gyümölcsfákkal, gyárnak is megfelelő, eladó. Timisoara, IV., Calea Sagului 44. szám, a villamos megállónál. (1864)

Fából művészi esen faragott dísz tárgyak, kefetartók, dohányszerzők, könyvtámasztók, csillárok, álló és asztali lámpák,

feszületek, Mária-reliefek, templomi és házi oltárok, szobrok, mindennemű ajándéktárgyak szolid árak mellett kaphatók

Szánthó László

szobrászr üvész

Timisoara III., Str. Memorandului 16.

Egy „Trico-Record” rendszerű kézikötőkészítők eladó. Timisoara III., Str. Giurgiu 7. (1876)

Eladó tiszti egyenruha magas alakra. Sapka, zubbony, kabát, válszj, lábszárvédő. Cim: Timisoara III., Str. Metianu 2. szám, emelet. Telefon 38-20. (1878)

Drótszörű Foxterrierek, 6 hetes faj tisztá angol leszeriazású kölykök kaphatók. „Fazaneria Regala” Casa-Verde (Vadászerdő). Telefon 38-47. (1881)

Brehm: Allatok Világa,

18 kötet, legújabb magyar kiadás, 42000 lei, bolti ár 9000 továbbá különféle magyar, német és román könyvek eladók. Timisoara, Bulev. Reg. Maria 10. Irafik

Modern konyhabutor megvételre kerestetik. Cimeket „Készpénz” jelígre a timisoarai kiadóba. (4931)

Utazóbőrönd, teljesen bőrből, eladó. Megtekinthető szíveségből Pokorny üvegkereskedésben, Timisoara IV., Piata Dragalina 5. (1884)

Hatschek-ügynökség

Arad, Bul. Carol 17 (volt 46)

Telefon 16-95

Árak ezekben:

4000: Hotel Centralnál üzletház. — 3000: Főtér mellett luxusház. — 2500: belvárosi, emeletes, 14 lakás, nagy kert, jó jövedelem. — 2200: állomásnál, 14 komplett lakás, nagy kert. — 1500: Luther-templom táján 3, 2 és 1 szobás lakások, parkett, fürdőszoba. — 1060: Kórháznál 2x3 szobás komplett lakás, raktárak, nagy kert. — 950: Primaria táján 2 lakásos, fürdőszobákkal. — 900: III. kerületben emeletes új 3 szobás, parkett, fürdőszoba, több kis lakás, nagy kert. — 800: Belvárosban bérház, nagy front, 6 lakás, közművek, jó hozam. — 790: Színház táján 3, 2 és 1 szobás, fürdőszobás lakások. — 780: Belvárosban, tere néző ingatlan, telekárban. — 600: III. kerületben 1x3 szobás, fürdőszobás kis lakás, nagy kert. — 550: Közkórháznál 3 szobás, fürdőszobás, külön kis lakás, kert. — 525: Főúti felemeltes sarokház. — 400: Mures-parti emeletes villa. — 350: Belváros 2 lakásos. — 300: II. kerületben 1x2. Gyermekórháznál magánház. — 110: 1x1 szobás komplett lakással. — 200: Perneavai 2 lakásos. — Földek, telkek szőlők, csereingatlanok minden árfokozatban. 773

Különféle

Keresek Timisoara környékén egy kisebb gazdasági célokra berendezett farmot, földdel és épületekkel. Információt ad dr. Ioan Subtire, Timisoara. Telefon 19-91. D. u. 6—7 óra között. (4700)

45 holdas gazdaság tanyával, tőkeerős egyénnek felesbe kiadó. Cim a timisoarai kiadóban. (1853)

Pályázat

A fibisi rom. kat. magyar iskolások pályázatot hirdet

egyenlő esztalton iskolához

Okleveles és román vizsgával bíró tanítók, esetleg tanítónők pályázata tukat t. évi augusztus 20-ig küldjék el Parohia rom. cat. Masloc, Jud. Timis-Torontal címre. Az állás szeptember 1-én töltendő be. Bizet az egyházmegyei táblázat szerint.

Fibisi rom. kat. magyar iskolások

Üzlethelyiség a II. kerület legforgalmasabb helyén kiadó. 4x14 méter, bármilyen üzletnek alkalmas, udvarra is külön kijáratral. Timisoara, II., Str. Dacilor 10. (Dr. Kovács-patikánál). Telefon: 38-48. Nagy szalaggyár. (3082)

Bucurestibe utazunk hetenként. Ellátalunk mindenféle megbízást. „Central” iroda, Timisoara I., Str. Vasile Alexandri 4, az udvarban. (1852)

Poloskairtatás, parkettaszurolást garancia mellett vállal Lovas, Arad, Bulev. Regina Maria 18, házmeztérnél. (3061)

Poporala temelkezési segélygyesület

Timisoara - Elisabetin. Vezérképvislet: Arad, Str. Iosif Vulcan Nr. 10. Felvesz tagokat 15—85 évig orvosi vizsgálat nélkül. Irassa be öreg hozzátartozóit. Fialatok részére külön segély házasság, baleset, szülés és katonai szolgálat esetén. Kérjen prospektust. Ügynökök felvétetnek.

Már 150 leiert is igen szép paplant készít Glück, Arad, Str. Baritiu 8, zsidóiskola közelében. (2960)

PÁLYAZATI HIRDETÉS TANÁRI ÁLLÁSOKRA

284/1941.

A Brasovi Ref. Kereskedelmi Liceum Előjárósága pályázatot hirdet az 1941/42-ik iskolai évre: 1. Románfrancia, 2. számtan-fizika-kémia, 3. természetrajz - földrajz - történelem, vagy ezekkel rokon szakcsoportu tanári állásokra. Pályázókknak licentával, pedagógiai szemináriummal kell rendelkezniük, de pályázhatnak azok is, akik Kereskedelmi Akadémiát végeztek. Javadalom a Ref. Egyházközség felzetési táblázata szerint, internatusi felügyelet teljes ellátás ellenében.

Pályázatok 1941 július hó 31-ig nyújtandók be a Brasovi Ref. Kereskedelmi Liceum Igazgatóságához. (Liceul Comercial Ref. de Baletii din Brasov, Calea Victoriei Nr. 7.)

Juhász Attila

„Remeg a Föld és az ember”

c. tanulmánya kladókvitalunkban kapható. Ara 20 lei.